

Kvalitetsredovisning för 2008

Uppsala kommun

Förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem, obligatorisk särskola, gymnasieskola, frivillig särskola, vuxenutbildning, sfi och särvox.

Kvalitetsredovisningen innehåller bedömningar av de kommunala verksamheternas måluppfyllelse och de åtgärder för utveckling som kommunen ska vidta. Måluppfyllelsen redovisas i förhållande till läroplaner samt till Barn och ungdomsnämndens och Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens prioriteringar.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Innehåll	Sida
Sammanfattning.....	2
Grundfakta om Uppsala kommun.....	3
Förskola.....	4 - 20
Grundskola och förskoleklass.....	21 - 36
Obligatorisk särskola.....	37 - 39
Skolbarnsomsorg.....	40 - 42
Gymnasieskola.....	43 - 52
Frivillig särskola.....	53 - 56
Vuxenutbildning, sfi och sårvux.....	57 - 65

SAMMANFATTNING

Kvalitetsredovisningarna för förskoleverksamheten ger en bild av att verksamheten generellt fungerar bra och håller god kvalitet. Ett systematiskt kvalitetsarbete är väl förankrat hos pedagogerna och utveckling sker inom flera områden. Förskolans arbete för barnens lärande är prioriterat med satsningar främst på språkutveckling, modersmål och matematik. I förskolan pågår en synvända från att problematisera barnets behov till att främst se hur miljö och verksamhet kan anpassas för alla barns individuella behov.

Grundskolornas kapacitet att systematiskt granska verksamheten har förbättrats men skillnaderna mellan skolornas elevresultat är stora. Läskunnigheten i skolår 2 är relativt hög och resultaten i nationella prov i skolår 5 har förbättrats. Andelen elever i skolår 9 med godkända slutbetyg i samtliga ämnen var 78 procent mot det förväntade Salsavärdet 81 procent. Drygt 90 procent av eleverna fick behörighet till gymnasieskolans nationella program. Meritvärdet var 212 mot det förväntade värdet 216.

Eleverna uppgav sig i allmänhet vara trygga men de upplevde inte lika ofta lugn och ro i klassrummet.

Särskolans och fritidshemmens verksamhet har redovisats särskilt. Särskolans verksamhet har blivit tydligare men analyser av samband mellan mål, undervisningens utformning och bedömningar behöver vidareutvecklas. Några fritidshem beskriver hur de följer Allmänna råden och visar exempel på god kvalitet i verksamheten genom sina uppföljningar även om fritidshemmens uppföljning och analyser i förhållande till målen överlag behöver utvecklas.

De kommunala gymnasieskolorna i Uppsala kännetecknas av ett rikt utbud och flexibilitet när det gäller arbetsformer och pedagogiska lösningar. Personalens kompetens är hög, 100 % av kärnämneslärarna är behöriga. På skolorna finns skolsköterskor och kuratorer, studie- och yrkesvägledare, speciallärare och specialpedagoger och på några skolor även IT-pedagoger. Dessutom har eleverna tillgång till skolläkare och psykologer. Alla skolor har väl utbyggda bibliotek och utbildade bibliotekarier. Genomförda enkäter visar att både elever och personal känner sig trygga i skolan. På skolorna finns elevråd som har egna rum och egen budget för sin verksamhet. Elever deltar i skolkonferenserna och i de många elevföreningar som finns på skolorna. Eleverna i Uppsala kommuns gymnasieskolor lyckas bra i förhållande till elever i riket som helhet. Jämfört med riket som helhet har en större andel elever behörighet till högskolestudier och meritmedelvärdet är högre.

Med utgångspunkt i de kvalitetsredovisningar som upprättats gör Uppsala kommun den bedömningen att den kommunala vuxenutbildningen som helhet håller en god kvalitet. Den förhållandevis goda flexibilitet som finns gör det möjligt att möta de studerandes behov och förutsättningar på ett fullödigt sätt.

GRUNDFAKTA OM UPPSALA KOMMUN

Uppsala kommun hade i dec 2008 ca 190 700 invånare. Befolkningen ökar årligen med drygt 2 000 personer vilket gör kommunen till en av de snabbast växande i landet. Antalet barn och ungdomar under 18 år är ca 38 800. Medelåldern i kommunen är 38 år jämfört med 41 år i riket. Av befolkningen har drygt 37 000 utländsk bakgrund.

Universiteten sätter prägel på Uppsala kommun, befolkningen tillhör den mest välutbildade i riket. Andelen förvärvsarbetande i den offentliga sektorn är bland de högsta i landet.

Antalet barn i förskoleåldern i Uppsala har ökat de senaste åren. 85 procent av barnen i åldern 1-5 år är placerade i förskola eller familjehem. Av dessa går nästan 27 procent i enskilda förskolor. Grundskolans elevantal sjunker. Andelen elever i fristående grundskolor var 11,6 procent 2008. Gymnasieskolans platsbehov har ökat för varje år fram till år 2008. Andelen elever i fristående gymnasieskolor var 19 procent. 37 procent av vuxenutbildningen bedrevs av externa producenter och resten i kommunal regi under 2008.

Ett av Kommunfullmäktiges inriktningsmål är att öka konkurrensupphandlingen via utmanarrätt för bl.a. förskolan. Ett annat mål är att flera kommunala skolor ska utvecklas till självstyrande skolor med eget avtal och egen ledning.

Uppsala kommuns verksamheter är under Kommunfullmäktige och Kommunstyrelse organiserade genom uppdragsnämnder och produktionsnämnder. För den politiska styrningen av de pedagogiska verksamheterna ansvarar Barn- och ungdomsnämnden (förskola, förskoleklass, skolbarnsomsorg, grundskola och obligatorisk särskola) och Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden (gymnasieskola, frivillig särskola och vuxenutbildning). Styrningen sker genom uppdrag från uppdragsnämnderna till den kommunala producenten. I en dialog mellan uppdragsnämnd och produktionsnämnd¹ redovisar uppdragsnämnden kommunens politiska prioriteringar tillsammans med de ekonomiska förutsättningarna och produktionsnämnden svarar med ett åtagande. Ett avtal om prestationer och ersättningar skrivs. Den politiska styrningen kompletteras med att verksamheterna kontrolleras och följs upp. Detta sker huvudsakligen via den årliga kvalitetsredovisningen.

¹ När det gäller vuxenutbildningen finns externa producenter av den kommunala verksamheten.

KVALITETSREDOVISNING

FÖRSKOLA

I oktober 2008 hade 9 400 barn plats på förskola eller i familjedaghem, kommunal och enskild. Därutöver finansierar kommunen omsorg i form av familjenätverk och vårdnadsbidrag. För övriga barn 0 – 5 år finns öppna förskolor. Fem av dessa ingår i familjecentraler i samarbete med landstinget. Andelen inskrivna barn 1-5 år har fortsatt att öka och andelen barn i familjedaghem minskar. Endast den kommunala verksamheten följs upp i denna redovisning.

Kommunal förskola	Enskild förskola	Kommunalt familjedaghem	Enskilt familjedaghem	Enskilt flerfam	Familjenätverk	Vårdnadsbidrag	Kommunal öppen förskola	Enskild öppen förskola
98 (98) förskolor	80 (77) förskolor	78 (81) dagbarnv.	32 (18) dagbarnv.	2 (2) dagbarnv.	10 vårdare	141 familjer	7 (7) förskolor	4 (3) förskolor
6 470 (6 245) barn	2 302 (2 182) barn	410 (460) barn	169 (208) barn	8 (9) barn	27 (21) barn	143 (0) barn	4 300 barn 0 - 5 år utan barnomsorg	
Resursenheten 330 barn								
Modersmålsenheten 1 276 barn								

Källa Extens oktober 2008, siffror inom parentes oktober 2007. Gulmarkerat tillhör denna redovisningen.

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Andel inskrivna barn 1-5 år (%)	77	80	79	81	82	80	81	80	84	85
därav förskola	66	70	70	73	74	74	75	74	79	80
därav familjedaghem	11	10	9	8	8	6	6	6	6	5

Källa: Skolverket Uppgifterna gäller oktober respektive år.

Den kommunala förskolans organisation

Den kommunala verksamheten leds av tre områdeschefer. Dessa har ansvar för varsitt geografiskt förskoleområde. Direkt underställda områdescheferna finns förskolechefer som ingår i områdeschefernas ledningsgrupper. Varje förskolechef ansvarar för mellan sex och tolv förskoleavdelningar samt familjedaghem. De öppna förskolorna leds av en chef. För barn i behov av särskilt stöd ger resursenheten samtliga kommunala såväl som enskilda förskolor och familjedaghem stöd. Modersmålsenheten ger modersmålsstöd till barn i kommunal och enskild verksamhet.

Barn- och ungdomsnämnden ger årligen den kommunala verksamheten ekonomiska ramar, ger och följer upp uppdrag samt ansvarar för att upprätta kommunens kvalitetsredovisning.

Redovisningens struktur

Denna redovisning beskriver processer på tre nivåer. Vid bedömning av måluppfyllelsen beskrivs främst om processkvaliteten framstår som tillfredsställande.

- Barn- och ungdomsnämndens styrning av verksamheten.

Hur styrningens utformning främjar måluppfyllelsen beskrivs analyseras och bedöms.

- Den kommunala förskolans lednings åtgärder för utveckling

Ledningens prioriteringar och åtgärder för förbättring refereras från ledningens egen kvalitetsredovisning.

- De kommunala förskolornas verksamhet

Hur stor andel av förskolorna som i sina kvalitetsredovisningar bedöms beskriva ett tillfredsställande arbetssätt inom ett antal centrala områden 2008 i jämförelse med 2006.

Indelning

- Underlag
- Kommunens prioriteringar 2008
- Förutsättningar för verksamheten
- Omvärldsförutsättningar
- Nämndens styrning
- Arbetet i verksamheten – ledningens prioriteringar och åtgärder
- Arbetet i verksamheten – förskolornas redovisningar
- Resultat och bedömning av måluppfyllelse
- Områden att uppmärksamma
- Förskolans sammansatta uppdrag

Underlag och rutiner för framtagande av kvalitetsredovisningen

Använda underlag är ledningens kvalitetsredovisning, förskolans kvalitetsredovisningar och statistik.

Förskolans lednings bedömning

Förskolans ledning har bland annat utifrån förskolornas redovisningar gjort den kommunala verksamhetens samlade kvalitetsbedömning.²

Enheternas kvalitetsredovisningar³

Enheterna har gjort sina redovisningar utifrån en gemensam mall, vilken ledningen för förskolan tagit fram.

Föräldraenkäten

Föräldraenkäten är en totalundersökning som genomförs återkommande.

Kommunsammanställning presenteras i en rapport och förskolorna får sina resultat som de processar internt och med föräldrarna. Senaste omgången genomfördes januari 2008⁴ och nästa ska ske hösten 2009. Resultatet samlas i en databas som ger möjlighet att sammanställa resultaten för olika ändamål. Den senaste undersökningens resultat användes i kommunens kvalitetsredovisning för 2007 och refereras endast begränsat denna gång.

² Lekfullt lärande för livet, Kvalitetsredovisning för förskoleverksamheten, Ledningens analys och bedömning 2008 samt åtgärder för utveckling 2009 www.uppsala.se > Skola & förskola > Förskola > Kvalitet i förskolan

³ Förskolornas redovisningar återfinns på respektive förskolas hemsida, som nås via www.uppsala.se.

⁴ Rapporten Föräldraenkät 2008 finns på www.uppsala.se/uve

Statistik

Använd statistik är verksamhetsstatistik och statistik om barngruppernas socioekonomiska sammansättning, som tas fram för förskolornas strukturersättning.

Kommunens prioriteringar 2008

Inom ramen för förskolans läroplan och skollagen har Barn- och ungdomsnämnden gjort följande prioriteringar för 2008.⁵

- likvärdiga villkor
- barn i behov av särskilt stöd
- barn med annat modersmål än svenska
- systematiskt arbete för språkutveckling
- barngruppsstorlekar och personaltäthet
- ett systematiskt kvalitets- och utvecklingsarbete

Förutsättningar för verksamhetens måluppfyllelse

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Andel inskrivna barn av barn 1-5 år	77	80	79	81	82	80	81	80	84	85
därav förskola	66	70	70	73	74	74	75	74	79	80
därav familjedaghem	11	10	9	8	8	6	6	6	6	5
Förskola										
Barn per avdelning	-	-	-	-	18,5	18,2	16,6	15,9	16,7	17,0
Andel årsarb. med högskoleutbild.	52	52	50	51	54	54	49	51	52	-
Barn per årsarbetare*	5,8	5,9	5,7	5,6	5,6	-	5,2	5,2	5,6	5,8
Familjedaghem										
Barn per anställd	5,0	5,0	5,2	5,0	5,6	5,4	5,3	5,6	5,6	5,4

Källa: Skolverkets och intern statistik. Uppgifterna gäller kommunal och enskild verksamhet.

Barngruppsstorlekar och personaltäthet

Kommunfullmäktiges tilldelning per barn 1- 5 år har följt den allmänna kostnadsutvecklingen. Lokalkostanden per plats fortsätter att öka utöver den allmänna kostnadsutvecklingen på grund av att förskolan byggs ut och kostnaderna för de nya lokalerna är högre än den genomsnittliga. Detta har medfört att antalet barn per årsarbetare ökat med cirka tio procent mellan 2005 och 2008. Vistelsetid och ålderssammansättning har varit relativt stabilt under tidsperioden.

Avdelningsstorlekar		2006	2007	2008
Andel (%) avdelningar med	15 eller färre barn	45	42	44
	16 - 17 barn	14	14	13
	18 - 20 barn	29	24	23
	21 - 25 barn	9	14	15
	26 eller fler barn	3	5	6

Källa: Skolverket Uppgifterna gäller kommunal och enskild verksamhet.

Den genomsnittliga gruppstorleken i Uppsalas kommunala förskolor är 17 barn. Knappt hälften av avdelningarna har 15 barn eller färre. En femtedel av avdelningarna har över 20 barn. Enligt Skolverkets allmänna råd är en gruppstorlek på 15 barn att föredra. Yngre barn

⁵ Övriga mål för förskoleverksamhet som ej direkt berör den kommunala förskolan finns i nämndens verksamhetsberättelse.

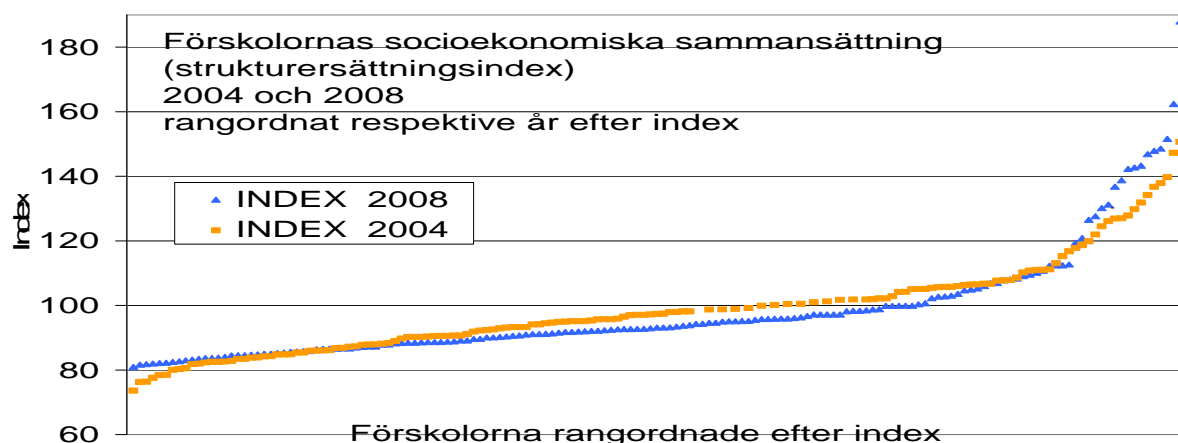
och barn i behov av särskilt stöd behöver mindre grupper för att få sina behov tillgodosedda. Skolverket nämner även att förskolor i områden med social problematik kan behöva mindre grupper och högre personaltäthet. Kommunens resursstyrning utifrån barnens ålder och socioekonomiska bakgrund ger möjlighet till anpassning i enlighet med Skolverkets råd.

Hur förskolan organiseras har också betydelse för i vilken mån barnens behov kan tillgodoses. De flesta förskolor i Uppsala organiserar sig i allt högre grad för att skapa mindre grupper inom avdelningarna. Några förskolor har skapat ansvarsgrupper där alla pedagoger har ansvar för varsin liten grupp barn, samtidigt som ett gemensamt ansvar för hela avdelningen tas. Pedagogerna utformar verksamheten utifrån varje barns behov och intressen.

När det gäller antalet barn per pedagog nämner Skolverket fem barn per vuxen som lämplig personaltäthet. Barnens ålder, vistelsetid, behov av särskilt stöd, socioekonomiska bakgrund samt förskolans kompetens avgör vilken personaltäthet som behövs för att tillgodose barnens behov. Några förskolor beskriver att de under året omgrupperat barnen för att de barn som bäst behöver ska få vistas i en mindre grupp. Samtidigt beskriver de att inte alla barn som behöver en mindre grupp eller en extra resurs kan få det inom de givna ramarna.

Omvärldsförutsättningar som påverkar krav på kvaliteten

70 procent av barnen i förskolan har minst en förälder med högskoleutbildning. Medvetenheten har ökat hos föräldrarna om betydelsen av barnets lärandemiljö de första levnadsåren. Detta leder till stort intresse för, och höga förväntningar på, förskolans kvalitet. Det har även betydelse för hur samverkan mellan förskola och föräldrar utformas. Kraven ökar på att förskolorna ska kunna visa en verksamhet som föräldrarna upplever som god. Ett ökat utbud av olika pedagogiska inriktningar och aktivare val, har riktat uppmärksamheten mot att se föräldrarna som kunder och den egna förskolan som något att marknadsföra.

Bostadsstrukturen och de ökade möjligheterna att välja förskola leder i vissa områden till att barngrupperna blir mer homogena. Detta påverkar förskolornas lärandemiljöer. Antalet förskolor med socioekonomiskt index över 140 har ökat från tre förskolor 2004 till nio förskolor 2008 (se diagram). Tillgänglighet vid val av förskola har ökat, bland annat i form av samlad information om samtliga förskolor. Med ökade valmöjligheter för föräldrarna har förskolor med lägst socioekonomiskt index fått en mer blandad föräldragrupp. Högt socioekonomiskt index innebär en högre andel barn med föräldrar som har kort utbildning, försörjningsstöd, är separerade och/eller har annat modersmål än svenska.

Förändringar på arbetsmarknaden leder till förändrade krav på förskolans tillgänglighet. Allt fler kvinnor med små barn saknar fast anställning. Detta leder till att inskolning i förskolan oftare behöver ske under sommarmånaderna. Förskolorna slår ofta ihop sina verksamheter

under sommaren. Detta kan leda till olämpliga brott i kontinuitet för nyinskolade barn. En ökande grupp föräldrar har flexibel eller varierande arbetstid, vilket leder till krav på att smidigt få variera vistelsetiden för barnet.

Förskolans förutsättningar i form av sin sammansatta uppgift beskrivs sist i förskolans avsnitt.

Nämndens styrning genom resurser, mål, uppdrag och uppföljning

Resursstyrning för likvärdiga villkor

Ersättning per barn sker utifrån barnens ålder, vistelsetid och socioekonomiska bakgrund. Resurser för särskilt stöd ges utifrån behov. Full kompensation ges för lokalkostnader liksom ersättning för längre öppethållande per dag.

Resursfördelningssystem för effektivitet

Ersättning per inskrivet barn syftar till effektivt resursutnyttjande. Ersättningen kompletteras med särskilt stöd som kan sökas hos resursenheten. Extraersättning vid vårsäsongens ökade efterfrågan syftar till full behovstäckning.

Analys och bedömning

Möjligheten att separat söka ersättning för särskilt stöd kan motverka att förskolan utvecklar sin egen kapacitet att möta barns olika behov. De kommunala förskolorna ser gärna att resursenhetens pengar förs över till förskolorna områdesvis av detta skäl.

Full kompensation för lokalkostnaderna främjar inte effektivt lokalutnyttjande. Problemet är begränsat då förskolorna har incitament att fylla lokalerna genom att ersättningen ges per placerat barn och efterfrågan på förskoleplatser ökar de närmaste åren. Ett nytt hyresersättningssystem tas fram för att öka förskolans möjligheter att väga lokalkostnader mot andra användningsområden.

Mål och uppdrag

Åtaganden formuleras av pedagogerna på varje förskola. Dessa åtaganden är en del i förskolornas kvalitetsredovisningar och har blivit en integrerad del i förskolornas utvecklingsarbete. Inom förskolorna är det väl förankrat att utgå från läroplanens mål när verksamheten planeras.

Nämnden styr genom uppdrag inklusive effektmål⁶. Effektmålen för 2008 handlade främst om föräldrarnas nöjdhet med sina barns förskola i sin helhet. Samtliga effektmål för 2009 är nya och är begränsade till kvaliteter där effektmål är mer realistiska att uppnå. Allt fler uppföljningsinstrument utvecklas och uppdraget att utveckla ett systematiskt kvalitetsarbete kvarstår.

⁶ Ett effektmål ska vara så utformat att det ska vara möjligt för uppdragstagaren att påverka att målet uppnås och det ska vara realistiskt att uppnå målet till angiven tid. Dessutom ska det främja måluppfyllelsen i ett helhetsperspektiv. Effektmål för 2008 och 2009, se Uppdragsplan 2008 respektive 2009 på [www.uppsala.se /Om kommunen/Politik-nämnder/Nämnder/Barn-och-ungdomsnämnden/](http://www.uppsala.se/Om_kommunen/Politik-nämnder/Nämnder/Barn-och-ungdomsnämnden/)

Analys och bedömning

Att lägga större vikt vid uppföljning och minska förväntningarna på effektmålets styrande effekt uppfattas som rimligt av alla parter som ska bidra till utvecklingen av förskolans kvalitet. Det vill säga att de tidigare effektmålen istället får status som indikatorer på om verksamheten utvecklas i riktning mot ökad måluppfyllelse. En indikator är inget självändamål att uppnå, som ett mål ska vara. Indikatorn indikerar (tyder på) att utvecklingen går i rätt riktning, men kräver en tolkning innan man kan bedöma om så är fallet. Det tidigare effektmålet att föräldrar som talar ett annat modersmål än svenska med sitt barn ska vara nöjda med sitt barns förskola bidrog till att denna grupps uppfattning uppmärksammades. Det gav ett indikatorvärde som visade att det verkligen är ett angeläget utvecklingsområde. Indikatorn blir även fortsättningsvis ett bra mått på om måluppfyllelsen ökar. Förändringen överensstämmer med förra årets analys i kvalitetsredovisningen, där dåvarande effektmål ifrågasattes.

Förmågan att följa upp och att ta tillvara resultaten för att främja måluppfyllelsen har ökat på alla nivåer. Nya uppföljningsinstrument har tagits fram och insikten om hur resultaten kan användas ökar. Det är samtidigt angeläget utveckla former att följa upp den kvalitet som barnen får del av.

Uppföljning genom föräldraenkät

Föräldraenkäten utgår från förskolans läroplan. Den genomfördes 2006 och 2008 och ska genomföras hösten 2009. Resultaten visar föräldrarnas uppfattning av sitt barns förskola i relation till föräldrarnas förväntningar. Övergripande resultat av enkäten redovisades i föregående kvalitetsredovisning och i en egen rapport. Ytterligare bearbetningar av datamaterialet har gjorts. Dels har en grundligare jämförelse gjorts av svaren från föräldrar som talar andra modersmål än svenska, med svaren från övriga föräldrar. Dels har de förskolor identifierats som vid både enkäten 2006 och enkäten 2008 hade lägst andel nöjda föräldrar.

Analys och bedömning

Föräldraenkäten börjar bli ett väl inarbetat uppföljningsverktyg. Uppdragskontoret använder resultaten på flera sätt och förskolans ledning och förskolorna använder den för sin kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring. Dessutom blir föräldrarna i allt större utsträckning involverade i den pedagogiska planeringen genom enkäten. Förskolans ledning uttrycker att ”Enkäten, som underlag för dialogen med föräldrarna, har stor betydelse för verksamhetens utveckling och föräldrarnas delaktighet.” Genom att enkäten utgår från läroplanen blir den en viktig förmedlare av förskolans uppdrag. Processen att genomföra enkäten och att bearbeta resultaten kan bedömas vara ett effektivt styrmedel för ökad måluppfyllelse. Med ökat marknadstänkande har förskolorna fått ytterligare ett motiv att vara lyhörda för föräldrarnas uppfattning. Då är det en fördel om föräldrarna har en förståelse för läroplanens mål.

Uppföljning genom barnenkät

En barnenkät har utvecklats. Den utprovades 2007 på ett urval fyra- och femåringar som tillsammans med sina föräldrar besvarade enkäten. 2008 genomfördes den på 18 enskilda förskolor. Den slutgiltiga enkäten har tolv frågor med tre svarsalternativ, ett glatt, ett neutralt och ett ledset ansikte. Från och med 2009 ska samtliga förskolor, såväl kommunala som enskilda, årligen låta femåringarna besvara enkäten.⁷

⁷ Barnenkäten samt information om den finns på www.uppsala.se > [Skola & förskola](#) > [Förskola](#) > [Kvalitet i förskolan](#)

Analys och bedömning

Styrkan med en barnenkät är att den ställer frågor till dem som verksamheten främst är till för. Det är en fördel att barnen får uttrycka sina uppfattningar till sina föräldrar och inte till företrädare för verksamheten. Barnens svar kan antas vara mer beroende av vad nyligen har upplevt än vuxnas svar. Men detta bör inte hindra att svaren är en användbar indikator i förskolornas kvalitetsarbete och som indikator på kommunnivå. Barnens kommentarer samlas även delvis in och ger en ökad förståelse för deras syn på sin vardag i förskolan.

När enkäten prövades ansåg verksamhetsföreträdare att femåringarnas svar var mer välgrundade och byggde mer på ett helhetsomdöme än de yngre barnens svar. Även fyraåringarnas svar är värdefulla, men de samlas inte in centralt.

Kommungemensamma föräldraenkäter infördes i kommunen i början av 80-talet för att synliggöra föräldrarnas uppfattningar och förbättra bemötandet. På samma vis betyder en barnenkät att barnens egna perspektiv lyfts fram, i läroplanens och barnkonventionens anda. Det är ett sätt att ta tillvara barnets syn på sin egen situation och ett sätt för barnet att få vara med och påverka sin egen vardag och uppleva att det är viktigt vad de tycker. Det bidrar till barnens delaktighet och inflytande. Dessutom ger enkäten en ökad inblick i barnens vardag för föräldrarna. ”Vi blev förvånade över hur lätt han hade att svara. Han var väldigt koncentrerad och vi fick också en bra bild av vad han känner och tycker om dagis.”

Uppföljning genom förskolornas kvalitetsredovisningar

Endast kommunala verksamheter följs upp med kvalitetsredovisningar. Endast dessa är enligt lag skyldiga att upprätta kvalitetsredovisningar. Den gemensamma mallen för kvalitetsredovisning har tagits fram utifrån verksamhetens behov.

Analys och bedömning

Det är angeläget att även de enskilda förskolornas kvalitet följs upp på fler sätt än genom föräldraenkäten. Nuvarande kommunala kvalitetsredovisningar ger inte tillräckligt tydliga uppföljningar av vilken kvalitet som barnen får inom områden som nämnden prioriterar.

Framtida uppföljningsinstrument

Den kommunala förskolan har på nämndens uppdrag tagit fram ett självvärderingsinstrument för att följa upp deras eget arbete med barnens språkutveckling. Instrumentet ska introduceras 2009 i såväl kommunala som enskilda förskolor. 2009 har uppdrag getts att ta fram ett instrument som visar barnens språkutveckling för att utvärdera effekten av språkutvecklingsarbetet.

Analys och bedömning

De nya instrumenten måste införas i en sådan takt att de verkligen blir en del i det systematiska kvalitetsarbetet. Om uppföljningar och observationer görs utan att resultaten används för att utveckla verksamheten och anpassa den till det enskilda barnets behov, tar de tid från verksamheten utan att ge barnet något. I förskolornas kvalitetsredovisningar ges exempel på att det finns en risk att man är mer uppmärksam på att göra en korrekt observation av barnets språkutveckling, i stället för att använda resultatet för att anpassa verksamheten utifrån observationen.

I kommunens nya uppföljningsinstrument är det förskolans mål om kunskapsutveckling som uppmärksammas, men lärande och omsorg ska bilda en helhet i förskolan. För att skapa en helhet balanseras uppföljning av kunskapsutveckling med uppföljning av trygghet och med vilka förutsättningar barnen ges att utveckla en tydlig identitet och god självkänsla. Det finns

ingen motsättning mellan de olika målen, tvärtom stärker de varandra. Men i den mån uppföljningen har en styrande kraft behöver balansen uppmärksammas.

Arbetet i verksamheten – ledningens åtgärder

Här refereras ledningens beskrivningar i deras kvalitetsredovisning.

Den kommunala förskolans lednings prioriteringar för 2008 var:

- kvalitetsutveckling
- kompetensutveckling
- föräldrdialog
- barnsäkerhet
- likvärdiga villkor
- likabehandling
- barn i behov av särskilt stöd och barn med funktionshinder

Den kommunala förskolans ledning har arbetat för ökad måluppfyllelse genom ett antal åtgärder som utgår från tidigare års analyser av verksamhetens behov, de utvecklingsområden som identifierades i 2007 års kvalitetsredovisning samt av ledningens kunskaper om kommande utvecklingsbehov.

Förutsättningar för kvalitetsutveckling och stöd i kvalitetsprocessen

För att utveckla förskolornas förmåga att analysera och bedöma sin egen verksamhet har ledningen gett dem feedback på kvalitetsredovisningarna och anordnat en föreläsning av författaren av Skolverkets bok om kvalitetsarbete i förskolan. Mallar och manualer till kvalitetsredovisningen har utvecklats. Självvärderingsinstrumentet BRUK som utgår från läroplanens mål har introducerats.

Förutsättningar och omfattning av planeringstid har kartlagts i syfte att skapa en gemensam nivå för alla förskolor. Utvärdering av använd lönebildningsmodell pågår.

Kompetensutveckling

Vygotskijs tankar om pedagogens uppgift att se varje barns behov och sin egen roll som stödjare av barnets lustfyllda lärande, har förmedlats till samtliga medarbetare under en heldag och följts upp i verksamheterna. Förskolans läroplan grundas delvis på Vygotskijs teorier.

Inspirationsdagar där verksamheterna delger varandra goda exempel har införts som arbetsmodell. För att sprida erfarenheterna av att organisera barnen i ansvarsgrupper, har en rapport tagits fram, ”Ansvarsgrupper – ett förhållningssätt”.

Satsningar på kompetenshöjning i språk, matematik, naturvetenskap och teknik har fortsatt under året. Vid årets utgång hade en majoritet av förskolorna fått kompetenshöjning i språkutvecklande arbetssätt enligt språkforskaren Veli Tuomela teorier. Ytterligare 35 förskollärare har fått en 20 timmars utbildning i ”Matematik för små barn”.

Föräldradiolog

Förskolorna fick i uppdrag att följa upp resultatet av föräldraenkäten och att erbjuda en dialog med föräldrarna om resultatet. Andelen föräldrar som deltog varierade stort.

Barnsäkerhetsrond

Förskolorna fick våren 2008 i uppdrag att tillämpa den centrala checklisten för barnsäkerhetsrond som togs fram 2007. En övervägande del har använt listan och tycker att den var ett bra stöd.

Likvärdiga villkor

Angående strukturersättning se motsvarande rubrik i avsnittet Resultat och bedömningar.

Likabehandling

Förskolor i Gottsunda, Gamla Uppsala och Centrala staden har arbetat med kulturell likabehandling. Erfarenheter tas med i det fortsatta arbetet med nya delområden. Modersmålsenhetens värdegrundsgrupp har genomfört en workshop på temat Ramadan.

Det finns ett stort behov av fördjupade kunskaper gällande mångkulturalitet. Det är svårt att ange effekter av kompetensutvecklingsinsatserna. Det beror mycket på personalens grundkompetens och ingångsattityder om insatserna ska ge önskad effekt. En iakttagelse är att det blir en mer tillåtande attityd hos de vuxna och att barnen blivit lugnare som en följd av fortbildningen. Alla förskolor har planerligt upprättat likabehandlingsplaner och implementeringen har påbörjats.

Barn i behov av särskilt stöd och barn med funktionshinder

Arbetet med Synvändan har fortsatt under året. Fokus har flyttats från problematisering av barnens behov till hur miljö och verksamhet kan anpassas till goda lärandemiljöer för alla barn.

I Gottsunda provas en ny modell med en samordnande pedagog som stöd till chefer och medarbetare. I modellen ingår även kompetensutveckling. Förskolecheferna i området har tillsammans från och med 2009 fullt ansvar för fördelningen av de ekonomiska resurserna som tidigare sköttes av Resursenheten.

Den kommungemensamma resursenheten har utarbetat gemensamma rutiner och genomfört kompetensutvecklingsinsatser.

Modersmålsstöd

Det sedan flera år tillbaka påbörjade utvecklingsarbetet med att integrera modersmålsstödet i förskolans språkarbete har fortsatt. Arbetet med att använda flerspråkig personal som modersmålsstöd har påbörjats. Användningen av de gemensamma resurserna för modersmålsstöd har setts över i syfte att nå fler barn.

Arbetet i verksamheten – förskolornas redovisningar

Denna sammanställning ger en bild av hur utbredd utvecklingen av förskolans kvalitet är. Kontoret för barn- ungdom Uppdragskontoret har granskat vad förskolorna skrivit ifråga om några centrala områden i läroplanen och nämndens prioriteringar. Resultatet har sammanställts utifrån andelen förskolor som *beskriver* ett tillfredsställande arbete inom respektive område 2007 och 2008 samt vilken förändring som skett. Avsnittet bygger på ett urval av enheternas kvalitetsredovisningar. Endast hälften av årets redovisningar är genomlästa och bedömda. Det är tillräckligt tydliga mönster, för att det ska vara möjligt att göra en relativt säker utsaga om vilka förändringar som skett. Förändringarna kan både bero på förändringar i verksamheten och förändringar i vad förskolorna valt att skriva om. Minskad andel beskrivningar tolkas snarare som att förskolorna i lägre grad beskrivit en företeelse än att det är något som sker i lägre grad.

Läsanvisning

I rutorna ges en sammanställning av hur pass stor andel av förskolorna som beskriver ett tillfredsställande arbete, det vill säga en förenklad bedömning av det resultat som framgår av förskolornas redovisningar.⁸ Nedanför varje ruta ges exempel på beskrivningar från förskolorna på tillfredsställande arbete.

Förskola och hem	2007	2008	Förändring
Medverkar i pedagogiska planeringen	några	några	oförändrat
Personalarbete för nöjda föräldrar	majoritet	majoritet	oförändrat
Föräldraenkäten och utvecklingsarbete	majoritet	alla	ökat
Har haft föräldramöte om resultaten	några	majoritet	ökat

Medverkar i pedagogiska planeringen

”Språkförskolornas mål utgår från tre viktiga faktorer som styr barns språkinläring, attityder – föräldrar – vardag. Viktigast för barnens språkutveckling är föräldrarna, som därmed blir förskolans viktigaste samarbetspartner.

- Vår strävan är att föräldrarna ska bli medvetna om vikten av att ha ett rikt modersmål
- Föräldrarna ska vara väl förtrogna om vårt arbetssätt kring språk
- Föräldrarna ska få tillfälle att diskutera sitt barns språkutveckling

Språkanalyserna är ett stöd i samtal med föräldrarna. Föräldramöten anordnas då och då i mindre grupper där man tar upp speciella teman.

Ansvarsgrupper underlättar att skapa ett nära samarbete med föräldrarna.”

Personalarbete för nöjda föräldrar

”Dialog sker i den dagliga verksamheten och utvecklingssamtal genomförs två gånger/ år. Inflytanderåd då föräldrar, pedagoger och förskolechef träffas, 2 ggr per termin. Återkommande fester för barn och föräldrar.”

Föräldraenkäten och utvecklingsarbete

”Resultaten har diskuterats på föräldramöten i mindre eller stor grupp, i inflytanderåd och under utvecklingssamtal. Vissa förskolor har även en egen enkät till föräldrar.”

⁸ Grönt markerar att minst hälften av förskolorna har en beskrivning, orange att färre har det. Grönt markerar att andelen förskolor som har en beskrivning har ökat, gult att andelen är oförändrad och orange att det har minskat.

Värdegrund	2007	2008	Förändring
Arbetsätt för en gemensam värdegrund	hälften	hälften	oförändrat
Beskrivning av arbete med barnen	hälften	hälften	oförändrat
Barnkonventionen Likvärdiga villkor icke diskriminerad	hälften	hälften	oförändrat
Barnkonventionen Barnets bästa	knappt hälften	hälften	ökat
Likabehandlingsplan	hälften	majoritet	ökat
Motverka traditionella könsroller	knappt hälften	hälften	ökat

Arbetsätt för en gemensam värdegrund

”Värdegrunden lyfts fram tack vare samtal, litteraturval, samarbetsövningar, rollspel, synliggörande av varje enskilt barns starka sidor och temadagar då olika kulturer lyfts fram.”

Beskrivning av arbete med barnen

”Vi stärker barnens olika initiativ med ord och handling. Vi för samtal med barnen om hur man kan vara en bra kamrat. Vi har kompisregler och pratar med barnen om hur man ska vara med varandra. Vi har använt oss av Rädda Barnens material om barnkonventionen.”

Barnkonventionen Artikel 2, Likvärdiga villkor - icke diskriminerad

”Vi ser olikheter som en tillgång och vi behandlar alla barn olika, men lika bra.”

Barnkonventionen Artikel 3, Barnets bästa

”Har dagliga samtal med barnen om hur de upplever vistelsen på förskolan. Har barnintervjuer med de äldre barnen. Använder utvecklingsplaner och portfolio. Arbetet pågår i smågrupper.”

”I arbetet med barnen stärker vi deras självkänsla genom att se till att varje barn får komma till tals, bli uppmärksammat i samtal och samlingar och lära det att lösa konflikter.”

Likabehandlingsplan

”Vi har arbetat fram den genom att sätta ord på vad vi menar med likabehandling och hur vi ska förebygga kränkande handlingar. Personalen är goda förebilder och visar respekt och hänsyn. De stöttar varandra i arbetslaget och är vaksamma om hur barnen agerar mot varandra. De stärker det positiva hos barnen och skuldbelägger dem inte. De möter varje barn på dess egen nivå.”

Motverka traditionella könsroller

”Jämställdhetstanken finns med vid val av litteratur, musik, material och utformning av miljö. Språkets betydelse för att motverka stereotypa könsroller uppmärksammas.”

”Barnen har erbjudits att prova på alla aktiviteter utifrån intresse och inte utifrån kön. Flickor och pojkar har givits lika mycket utrymme. Lekmiljöerna är skapade så att traditionella pojk- och flickleksaker blandas. Vi läser böcker som uppmuntrar till samtal om könsroller.”

Modersmål	2007	2008	Förändring
Samverkan sker mellan modersmålspedagoger och förskolepersonal	hälften	hälften	oförändrat
Flerspråkig personal språkkompetens utnyttjas	några	några	oförändrat
Effekter hos de flerspråkiga barnen, identitets- och språkutveckling stärks	några	några	oförändrat
Aktiviteter för övriga barn	några	några	oförändrat

Hur samverkan sker mellan modersmålspedagoger och förskolepersonal

”Modersmålsverksamheten har genomförts regelbundet både vad gäller planering och samarbete med modersmålspedagogerna och deras arbete med barnen. Atmosfären är positiv och även de barn som har svenska som modersmål uppskattar modersmålspedagogernas

närvaro och aktiviteter. En modersmålsansvarig är utsedd på varje "spår" som ansvarar för kontakten med modersmålspedagogerna."

Flerspråkig personal språkkompetens utnyttjas

"Träff för flerspråkig personal genomförs en gång per termin i hela Gottsundaområdet. Vi har en tydlig samarbetsmodell och försöker vara lyhörda för varandras önskemål."

Effekter hos de flerspråkiga barnen, identitets- och språkutveckling stärks

"Barnen har tagit med sig musik på modersmålspråket och pratar gärna detta språk med personal. Det har inneburit att de övriga barnen visar intresse och engagemanget hos barnet har blivit bra."

Aktiviteter för övriga barn

"Vi visar intresse och en positiv attityd till varje enskilt barns modersmål. Vi förmedlar till alla barn att det är en tillgång att vara tvåspråkig. Vi uppmärksammar olika högtider och lär oss sånger och ord på barnens olika modersmål. Vi pratar om likheter och olikheter."

Särskilt stöd	2007	2008	Förändring
Arbetsätt för barn i behov av särskilt stöd	majoritet	majoritet	oförändrat
Samarbete med föräldrar	majoritet	majoritet	oförändrat
Handikappolicyn	hälften	majoritet	ökning

Arbetsätt för barn i behov av särskilt stöd

"Personalen observerar barnen under början av höstterminen för att upptäcka särskilda behov hos barnen. 2-3 gånger per termin kommer en specialpedagog till varje avdelning för att handleda arbetslaget."

"Personalen har tagit hjälp och stöd från resursenheten, barnhabiliteringen och råd och stöd inom socialtjänsten, vilket givit gott resultat hos barn och föräldrar."

"Extraresurserna till barnen med särskilda behov har gjort att de deltar i förskolans aktiviteter och av de extra aktiviteter som barnen behöver planeras de in i den dagliga verksamheten så att alla barn kan delta."

"Pedagogerna arbetar medvetet med barnen och styr så att barnen med särskilda behov hamnar i grupper där deras lek och sociala samspel fungerar. Som ett resultat av arbetet är det synligt att barnen har fått ökad status i barngruppen och de har fått ökad självständighet i leken vilket stärker deras självkänsla och självförtroende."

Samarbete med föräldrar

"Vi har en öppen dialog med föräldrarna för att kunna kontakta resursenheten och andra stödinstitanser. Vi upprättar åtgärdsprogram tillsammans med föräldrarna. Vi har uppföljningssamtal med föräldrar och specialpedagog från resursteamet för att se resultat av vårt arbete med respektive barn."

Handikappolicyn

"Pedagogerna arbetar medvetet med barnen och styr så att de barnen hamnar i grupper där deras lek och sociala samspel fungerar."

Inflytande	2007	2008	Förändring
Barnintervjuer	hälften	majoritet	ökning
Arbetsätt för barns inflytande	majoritet	majoritet	oförändrat
Barns upplevelse beskrivs	hälften	några	minskning

Barnintervjuer

”Genomförs med de äldre barnen och utgör underlag för planering av verksamheten och för utvecklingssamtal.”

Arbetsätt för barns inflytande

”Vi arbetar med Barnens val där vi presenterar olika aktiviteter som barnen kunnat välja mellan, exempelvis skapande, vattenlek, bygglek, biblioteksbesök, gymnastik och rörelse. Vi använder oss av bilder eller figurer för aktiviteterna som gör det lättare för små barn som inte kan uttrycka sig verbalt. Vi arbetar med ansvarsgrupper och uppmuntrar barnen att bli mer delaktiga för att de ska få sin röst hörd.”

Barns upplevelse

”Barnen har genom ökat inflytande stärkt sin självkänsla och fått större möjlighet att påverka dagen. Barnen visar glädje och stolthet över sina egna val av teman. Barnen reflekterar över nyvunna kunskaper och färdigheter.”

Språkutveckling	2007	2008	Förändring
Språkutvecklande arbetsätt	majoritet	majoritet	oförändrat
Effekter hos barnen	några	några	oförändrat

Språkutvecklande arbetsätt

”Utvecklar språkbruket i dialog med barnen genom att använda olika ord som har samma betydelse - använda långa meningar. Involverar alla delar som rör språket, t.ex. kroppsspråk, ord och meningar, skriftspråk.”

”I området finns ett eget utvecklat material för språkanalys. Analyserna, är ett hjälpmedel i vårt arbete för att se hur vi kan utveckla språkarbetet för det enskilda barnet och för hela ansvarsgruppen.”

Hållbarhetspolicier	2007	2008	Förändring
Agenda 21 och miljöpolicy	några	hälften	ökning
Folkhälsopolicyn	några	några	oförändrat

Agenda 21 och miljöpolicy

” Barnens intresse för djur och natur tas till vara och utvecklas. Vi har ett miljövänligt förhållningssätt och vi som pedagoger är medvetna om våra roller som förebilder när det gäller praktisk miljövard.”

Folkhälsopolicyn

”Gemensamma uteaktiviteter har anordnats på gården. Man har medvetet flyttat ut vissa aktiviteter och tagit tillvara naturen som ett matematiskt lärorum.”

Resultat och bedömning av nämndens prioriteringar

Likvärdiga villkor

Nämndens ersättningssystem beaktar alla de faktorer som bör beaktas enligt Skolverkets allmänna råd. Struktureringen styrs till förskolor där barngruppen kräver fler vuxna eller där det krävs färre relationer för att barnen ska lyckas. Ersättningen ger en möjlighet att åstadkomma mer jämlika och likvärdiga förutsättningar för barnens utveckling och lärande bl.a. språkutveckling, samspel mellan barn och vuxna, identitetsutveckling och relationer. Förskolorna anger att de använder stödet till att minska antalet barn per vuxen genom ökad personaltäthet eller färre barn i grupperna. Andra åtgärder som inskolningshjälp och kompetensutveckling ger också stöd i arbetet med barnen.

Ingen uppföljning har gjorts av i vilken mån strukturersättningen har rätt storlek och att ersättningsnivåerna för olika vistelsetider skapar likvärdiga förutsättningar. Det systematiska kvalitetsarbetet leder till en högre och jämnare kvalitet och ökar därmed förutsättningarna för likvärdiga förutsättningar för alla barn att lyckas.

Barn i behov av särskilt stöd

Förskolorna anser att de tidigt uppmärksammar barn i behov av särskilt stöd och att insatser sätts in tidigt. Förskolorna är nöjda med samarbetet med resursenheten och de uttrycker att de får adekvat stöd. Några förskolor efterlyser emellertid mer kontakt med resursenheten än de har haft tidigare. Många förskolor anger att man följer upprättade rutiner från resursenheten och att dessa rutiner är ett stöd i arbetet kring barn i behov av särskilt stöd. Förskolorna lyfter också fram åtgärdsprogrammet som ett stöd i arbetet med barn i behov av särskilt stöd. Några upplever svårigheter i kartläggningen av barnens behov eller att formulera konkreta och utvärderingsbara mål. Många förskolor anser att pedagogerna har nödvändig kompetens för att ta hand om barn i behov av särskilt stöd. Man observerar, läser litteratur, har diskussioner i arbetslagen. Flertalet menar att de får bra stöd av resursenheten och andra samarbetspartners, men önskar sig också kontinuerlig fortbildning kring barn i behov av särskilt stöd.

Förskolorna anser att de arbetar inkluderande genom att anpassa verksamheten så att alla barn kan delta utifrån sina förutsättningar. Vanligtvis sker detta genom att man delar in barnen i smågrupper/ ansvarsgrupper.

Enligt föräldraenkäten 2008 var föräldrar med barn med behov av särskilt stöd nöjda med verksamheten i sin helhet i lika hög grad som övriga föräldrar.

Av redovisningarna framgår inte i vilken mån det särskilda stödet leder till avsedd effekt för barnen. Med tanke på de första årens betydelse för barnets fortsatta utveckling bör man fråga sig om ett ännu bättre arbete i förskolan och ett ökat föräldrastöd kunde bidra till att färre barn får t.ex. psykosociala svårigheter i skolan.

Barn med annat modersmål än svenska

Modersmålsenheten har erbjudit stöd i 29 olika språk. Andelen barn med andra modersmål än svenska som får modersmålsstöd har ökat från 60 procent till 70 procent. Detta är en mycket hög andel jämfört med rikets 18 procent 2008. Det är dock fortfarande stor skillnad i förskolornas medvetenhet om hur man arbetar för att nå läroplanens mål ”att medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att både utveckla det svenska språket och sitt modersmål” (Lpfö98). Möjligheterna att använda den egna flerspråkiga personalen språk- och kulturkompetens redovisas i mycket liten omfattning.

I föräldraenkäten 2008 var det knappt 70 procent av föräldrar med annat modersmål som var nöjda med modersmålsstödet, en minskning jämfört med enkäten 2006. I denna grupp var sju procentenheter färre nöjda med sitt barns förskola, jämfört med övriga föräldrar. Andelen nöjda har sjunkit mer i denna grupp än för övriga föräldrar mellan 2006 och 2008.

Att färre föräldrar med annat modersmål än svenska är nöjda med sina barns förskola kan bero på att ett likvärdigt bemötande av alla föräldrar och alla barn förutsätter en hög grad av professionalism hos samtliga pedagoger. Dessutom behöver en del föräldrar ges mer tid för att de ska få ett likvärdigt bemötande. Att andelen nöjda har sjunkit mer i denna grupp än för övriga föräldrar mellan 2006 och 2008 kan bero på att det krävs mer tid för att få en framgångsrik kommunikation och för att kunna ge ett tillfredsställande bemötande till föräldrar som har svårigheter med det svenska språket. Personaltätheten har minskat mest på de tider då föräldrarna lämnar och hämtar sina barn.

Systematiskt arbete för språkutveckling

Tre fjärdedelar av förskolorna uppger att de arbetar språkutvecklande enligt Veli Tuomelas fem principer. Dock finns vissa svårigheter med att upprätthålla kunskaperna och att överföra dem till ny personal. Man arbetar alltmer i smågrupper vilket ger språkutrymme för alla barn. TRAS, tidig registrering av språkutveckling, uppger var fjärde förskola att de använder. Dock finns ingen uppföljning av vad insatserna ger för effekter för barnens lärande.

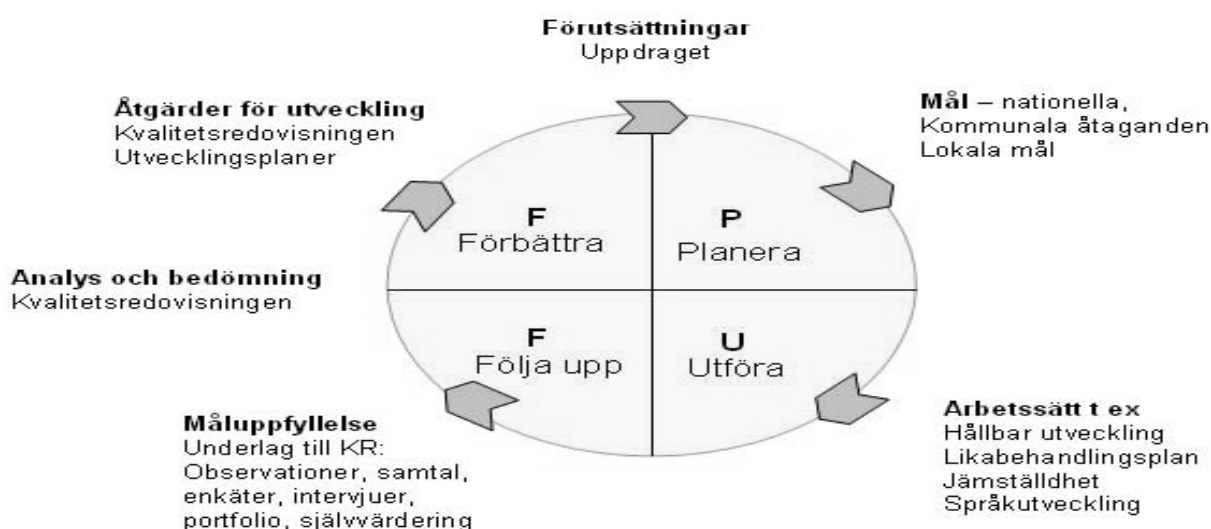
Barngruppsstorlekar och personaltäthet

Av kvalitetsredovisningarna framgår att på några förskolor bedömer att personaltätheten är för låg för att alla barns behov ska tillgodoses fullt ut. Om det samtidigt finns förskolor som skulle klara av att möta barnens behov med lägre personaltäthet är svårt att avgöra. Det framgår att en del förskolor skulle klara sig utan viss personalförstärkning om de haft högre kompetens i att möta barns behov av särskilt stöd och haft större förmåga att anpassa verksamheten till barnens behov. När det gäller gruppstorlekarna verkar det som om de flesta barnen får sina behov tillgodosedda och att sättet att organisera verksamheten har betydelse förutom storleken på avdelningens barngrupp.

Systematiskt kvalitets- och utvecklingsarbete

Resultaten för barnen behöver uppmärksammas mer i bedömningen av verksamheten. Förskolorna beskriver arbetssätt och aktiviteter, mindre ofta synliggörs barnens lärande eller vad man tänkt att valda aktiviteter ska leda till. Samtidigt beskrivs att barnintervjuer, observationer, språkanalyser m.m. görs. Resultaten från föräldraenkäten används inte i förskolornas kvalitetsredovisningar för att belysa vilka resultat som uppnåtts.

Av förskolans kvalitetsredovisningar framgår att det sammanhängande kvalitets- och utvecklingssystemet för styrning, utveckling och uppföljning förbättras för varje år. De flesta enheter har en god förståelse för betydelsen av ett systematiskt kvalitetsarbete. De har rutiner för hur de följer upp verksamheten och hur de analyserar och bedömer resultaten mot uppställda mål. Nedanstående modell beskriver hur kvalitetssystemet fungerar från mål till åtgärder för utveckling. Till detta hjul läggs kontinuerlig uppföljning och säkring som sker i dialog mellan ledning och förskolechef via styrkort, samt mellan förskolechef och medarbetare.

Områden att uppmärksamma och följa upp

Processen att prioritera vilka åtgärder för förbättring som ska ske de närmaste åren sker i flera sammanhang. Det sker i denna redovisning och processen fortsätter när nämndens uppdragsplan för 2010 tas fram och fastställs. Här listats vad som bör uppmärksammas och följas upp utifrån vad som framkommit i kvalitetsredovisningen.

Likvärdiga villkor

- Förskolans förutsättningar för likvärdig kvalitet på förskolor med högt socioekonomiskt index
- Förskolans förutsättningar för likvärdig kvalitet på förskolor med hög andel barn med korta vistelsetider.
- Kontinuiteten vid inskolning av barn under sommarmånaderna.

Barn i behov av särskilt stöd

- Kompetensen att ge barn i behov av särskilt stöd en adekvat lärandemiljö.
- Uppföljning av effekterna för barnet av särskilt stöd.

Barn med annat modersmål än svenska

- Bemötandet av föräldrar som talar annat modersmål än svenska med sina barn. Uppföljning sker i samband med föräldraenkäten närmast hösten 2009.
- Uppföljning av förskolornas arbete för att medverka till att barn med andra modersmål än svenska får möjlighet att både utveckla det svenska språket och sitt modersmål (enligt läroplanen, Lpfö98).

Nyttjandet av flerspråkig personals språk- och kulturkompetens.

Systematiskt arbete för språkutveckling

- Ett självvärderingsinstrument för uppföljning av förskolornas främjande av barnens språkutveckling ska implementeras.
- Ett uppföljningsinstrument ska tas fram för att visa effekterna för barnen av det språkutvecklande arbetet.

Barngruppsstorlekar och personaltäthet

Förskolornas organisering av arbetet i mindre grupper t.ex. i form av ansvarsgrupper.

Systematiskt kvalitets- och utvecklingsarbete

- Barnenkäten införs för femåringar.
- Komplettering av förskolornas kvalitetsredovisningar med uppföljning mer lämpad för sammanställning på kommunnivå.
- Utforma den sammantagna uppföljningen av förskolans kvalitet så att omsorg och lärande förblir en enhet.
- Utveckla uppföljningen i den takt och i den form att den kommer barnen tillgodo.
- Belysning av effekterna för barnen av förskolornas arbetssätt inom olika områden.
- Belysning av effekterna av kompetenshöjande insatser.
- Enhetlig uppföljning av kommunala och enskilda förskolors verksamheter.
- Utveckling av kvalitetsredovisningsmallen för att ge en distinktare uppföljning.

Övrigt

- Förskolornas bemötande och flexibilitet vid behov av varierade vistelsetider.

Förskolans sammansatta uppgift

Denna skiss visar på förskolans förutsättningar i form av sin sammansatta uppgift. Den visar också att mycket görs och kommer att göras, i Uppsala och nationellt, för att möta upp mot de olika förväntningarna på förskolan. Många insatser är i utveckling och hör därför hemma under både nuläge och framtid.

Hur förskoleverksamheten möter upp mot olika förväntningar på förskolan		
Motiv för förskolan ⁹	Nuläge	Framtid
Barn - barn ska ha roligt, känna sig trygga, få god omvårdnad och stimulans till utveckling	En ny barnsyn - Det kompetenta barnet. Barnets perspektiv har synliggjorts utifrån Barnkonventionen. Barnens önskemål styr verksamheten allt mer.	I det systematiska kvalitetsarbetet uppmärksammas effekter för barnen, t.ex. i barnenkäten. Språkarbetet leder till att barnen bättre kommer till tals och kan hävda sina önskemål och behov.
Jämlikhet – barn ska få mer jämlika uppväxtvillkor och möjligheter till personlig utveckling	Strukturersättningen.	Förskolorna utvecklar sin kapacitet att möta olika behov av särskilt stöd. Ett systematiskt kvalitetsarbete leder till en verksamhet som säkrar god kvalitet för alla barn.
Arbetsmarknad – frigöra arbetskraft, samt bidra till nyproduktion av duglig arbetskraft	Full behovstäckning. Förskolan är en del av utbildningsväsendet sedan 1998	Ett flexiblare utbud genom barnomsorgspeng. Uppmärksamheten på identitetsskapande och ökat inflytande över sin egen vardag för barnen främjar en tydlig identitet och självkänsla. Detta är betydelsefullt för att barnen framgent kan skapa sig en försörjning.
Samhällsekonomi – rationellt utnyttja samhällsresurserna, utbilda för ökad konkurrenskraft	Andelen barn 1-5 år som har barnomsorg har ökat och är nu 85 procent.	Föräldrastödsprogram införs på vissa förskolor
Föräldrar – avlasta och stödja i fostrarrollen, möjlighet att förena föräldraskap med förvärvsarbete	Familjecentraler och enskilda öppna förskolor God tillgängligh. av barnomsorg	Förskolorna beskriver genusarbete som ett utvecklingsområde.
Jämställdhet – möjliggöra för både män och kvinnor att delta i samhällslivet utanför den privata sfären	Öppna förskolan underlättar för papporna att vara föräldralediga. Traditionella könsmonster motverkas aktivt inom förskolan.	Förskolan utvecklar ett mångkulturellt förhållningssätt
Kulturell reproduktion – förmedla en gemensam värdegrund och vidareföra traditioner och kunskaper	Värdegrundsarbetet är centralt i förskolan	Uppdaterad läroplan och ny skollag
Skola – förbereda barnen för skolan och bidra till en jämnare kunskapsnivå inför skolstarten, minska stoffträngseln i skolans ämnesinnehåll	Förskoleklass införd. Flexibel förskoleklasstart införs	Främjande och förebyggande satsningar kan på sikt minska kommunala kostnader för individ- och familjeomsorg
Socialtjänst – förebygga genom att undervisa och vara förebilder för föräldrar, fånga upp barn i behov av särskilt stöd, kompensera för bristfälliga uppväxtvillkor	Familjecentraler finns i de s.k. utsatta stadsdelarna.	Ökad förmåga till inkluderande arbetssätt kan vara ett sätt att effektivisera särskilt stöd
Pedagogik – bidra till utveckling av skolans pedagogik	Samarbetet vid övergångar mellan förskola och skola utvecklas.	Det systematiska kvalitetsarbetet ökar professionaliteten
Professionella – arbetsfält med utrymme för professionsutveckling	Ökat krav på förskollärautbildning vid tjänstetillsättning	

⁹ Maria Folke-Fichtelius nämner att förskolan motiveras med dessa elva punkter i sin avhandling Förskolans formande, Statlig reglering 1944 – 2008.

KVALITETSREDOVISNING

GRUNDSKOLA

Grundskolans organisation

Höstterminen 2008 fanns det 58 kommunala och 14 fristående¹⁰ grundskolor i Uppsala kommun. De kommunala grundskolorna är indelade i fyra geografiska områden och ett kommungemensamt område med en skolchef i varje område. Den kommungemensamma enheten ansvarar för den kommunala musikskolan, språkskolan, resursgrupper för särskilt stöd samt konsultativt stöd. Den obligatoriska särskolan ingår i det kommungemensamma området. Språkskolans och skolhälsovårdens insatser har varit tillgängliga även för de fristående skolorna i kommunen.

De kommunala verksamheterna bedrevs under ledning av verksamhetschef, skolchefer, cheferna för utvecklings-, ekonomi - och personalenheterna samt rektorer.

Underlag och rutiner för framtagande av kvalitetsredovisning

Nationella bestämmelser samt läroplaner och kursplaner anger *vad* som ska göras i skolan. På den kommunala nivån är det i Uppsala Barn och ungdomsnämnden (BUN), som ger uppdrag och ekonomiska förutsättningar till verksamheterna. Nämnden ansvarar för att följa upp verksamhetens resultat, prioritera mål och upprätta kommunens kvalitetsredovisning till Skolverket.

Grundskolans ledning ansvarar för likvärdigheten och måluppfyllelsen för samtliga elever i kommunens skolor och lärarna har, under rektors ledning, ett långtgående ansvar för *hur* allt ska genomföras. Varje skolenhet redovisar årligen en bedömning av måluppfyllelsen i förhållande till de nationella målen i en kvalitetsredovisning. För att stödja ett kontinuerligt kvalitetsarbete används en gemensam mall. Mallen utgår från nationella styrdokument samt Barn- och ungdomsnämndens mål och innefattar även åtgärder för utveckling/åtagande för nästkommande år.

I slutet av kalenderåret lämnar varje skolenhet sin kvalitetsredovisning och sitt åtagande. Sedan sammanställer och redovisar grundskolans ledning dessa och gör en bedömning av kvaliteten och resultaten i Uppsalas kommunala skolor. Under våren återkopplar skolcheferna kvalitetsredovisningarna till var och en av skolorna.

Barn och ungdomsnämnden styr med prioriterade mål och uppdrag. Under hösten formulerar grundskolans ledning, efter dialog med uppdragskontoret, ett generellt åtagande utifrån nämndens uppdrag. Åtagandet omfattar bl.a. ett antal kriterier som syftar till att följa upp utveckling och effekter av skolornas och ledningens arbete för att öka kunskapsresultaten och tryggheten i kommunens grundskolor. I det generella åtagandet beskrivs också vilka metoder som används i grundskolans kvalitetsarbete på elevnivå, skolnivå och ledningsnivå.

¹⁰ Dessa redovisar själva direkt till Skolverket.

Grundskolans föregående kvalitetsredovisning - målområden 2008

Barn och ungdomsnämndens prioriterade målområden inför 2008:

- Kunskapsutveckling
- Trygghet
- Likvärdiga villkor
- Systematiskt kvalitetsarbete

Den kommunala grundskolans lednings målområden 2008:

- Planering och styrning av resurser
- Verksamhetsutveckling
- Samverkan för utveckling
- Strategisk kompetensutveckling
- Uppföljning, utvärdering och bedömning

Förutsättningar för verksamhetens/verksamheternas måluppfyllelse

Barn- och ungdomsnämnden har fattat beslut om ett antal åtgärder för att få bättre balans mellan behov och kapacitet när det gäller lokaler för förskola och grundskola. Nämnden tog beslut om nedläggning av ett antal skolor i december 2007 med planerad effekt hösten 2008.

Den behovsbaserade resursfördelningsmodellen för elever i behov av särskilt stöd revideras och vidareutvecklas kontinuerligt. Skolorna får ersättning per elev baserad på socioekonomiskt index. Faktorerna är viktade och grundar sig på föräldrarnas utbildningsnivå, nyligen invandrad, om barnet bor med endast en av vårdnadshavarna och om föräldrarna har försörjningsstöd. Skolor med hög andel elever med svårigheter att nå målen (högt socioekonomiskt index) har ökat.

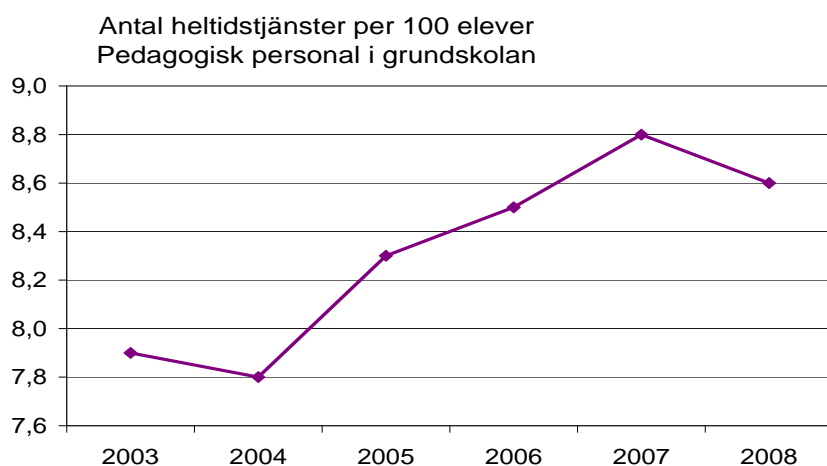
Nyckeltal för den kommunala producenten 2008

Verksamhet	Antal elever okt 2008	Pedagogisk personal/100elever
Förskoleklass	1 727	5,3
Särskola 1 - 10 varav integrerade i grundskolan	307 33	27,8
Grundskola år 1 - 9	15 535	8,6
Fritidshem varav i särskolan	5 602 118	3,6

Antalet skolledartjänster per 100 elever var 0,49.

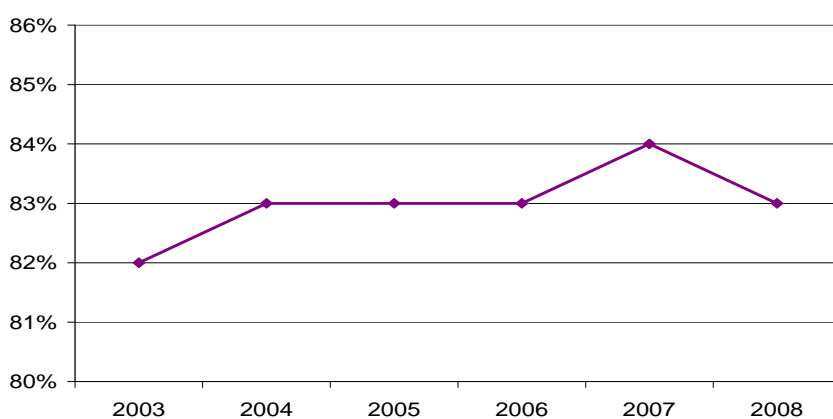
Barn och ungdomsnämndens resultat för 2008 var 4 379 tkr bättre än budgeterat. Budgetens fördelning mellan olika huvudmän bygger på antaganden om när, och i vilken utsträckning nya fristående skolor etableras samt på hur många uppsalaelever som väljer skola i andra kommuner. Kostnadsökningen per barn var cirka 5,5 procent, vilket gav 4,5 procent när man räknat bort ersättningar för lokalkostnader samt kostnader för skolskjuts och kommunala busskort. Kostnaden för busskortet har ökat kraftigt. Den genomsnittliga kostnaden per elev var 2008 cirka 85 800 kr.

Den kommunala producentens omslutning för 2008 var cirka 1 681 000 tkr inklusive externa intäkter. Exempel på externa intäkter är t.ex. riktade statsbidrag, ersättning från landstinget samt interkommunala ersättningar. Antalet barn i förskoleklass ökade från 1 626 hösten 2007 till 1 727 hösten 2008. Grundskolans elever minskade från 16 188 till 15 535 under samma period. Under november månad 2008 fick samtliga barn som skulle fylla 6 år under våren 2009 erbjudande att redan i januari 2009 starta i förskoleklass i mån av plats. Cirka 40 barn började i januari. Det totala antalet medarbetare minskade från 3 300 år 2007 till 3 160 år 2008.

Antal pedagogisk personal omräknat till heltidstjänster per 100 elever. Med pedagogisk personal menas förskollärare, fritidspedagoger och lärare.

De senaste åren har personaltätheten ökat i Uppsala kommuns grundskolor. Andelen lärare som har pedagogisk högskoleutbildning är i princip oförändrad de senaste åren.

Andel personal med pedagogisk högskoleutbildning.

Arbetet i verksamheten

Ledningen för den kommunala grundskolan har arbetat på ett övergripande sätt med följande processer för att nå ökad måluppfyllelse: *Planering och styrning av resurser, verksamhetsutveckling, samverkan för utveckling, strategisk kompetensutveckling samt uppföljning, utvärdering och bedömning.*

Planering och styrning av resurser

För att minska effekter av bl.a. elevminskningar och stora förändringar i strukturersättningar över åren har ledningen för grundskolan gjort en omfördelning av ekonomiska resurser mellan skolorna. Ett femårigt samarbete med universitet om IT i undervisningen inletts under 2008. Datorstatusen har höjts. Biblioteksavtalet har följts upp. Skolorna har antingen egna skolbibliotek med skolbibliotekarie, eller via avtal tillgång till kommunens folkbibliotek med dess media och bibliotekarier. Ett kommungemensamt underlag till handlingsplan mot hot och våld som skulle ha utarbetats som stöd för skolorna har inte prioriterats av ledningen för den kommunala grundskolan under året.

Verksamhetsutveckling

Utifrån ledningens bedömningar, identifierade utvecklingsområden och framåtsyftande åtgärder har återkopplingar gjorts till medarbetare vid samtliga skolor. Riktad återkoppling har getts till skolor med låg måluppfyllelse avseende kunskaper, trygghet och kvalitetsarbete. Rektors ansvar för måluppfyllelse har styrts genom individuella uppdrag och lönekriterier. Omgång tre av lagledarprogrammet har genomförts. Åtgärder i enlighet med riktlinjerna för de statliga satsningarna Läsa – skriva - räkna samt kultur har påbörjats. Åtgärder i handlingsplanen för IT har genomförts. Internetbaserad skolinformation prövas på ett antal skolor.

Samverkan för utveckling

En planering för samorganisering av förskola och grundskola och gemensam lokalplanering har gjorts. Samverkan mellan Regionalt Pedagogiskt kunskapscentrum, RegPed, universitetet och kommunens lärarutbildning har vidareutvecklats. Samarbetet med universitetet inom Forum för skolan som kulturmiljö och arbetsplats har haft olika inriktningar, kulturforskning med fokus på skola, ungdomar, samhälle och arbetsliv, undervisning och kursutveckling för lärare och skolpersonal samt utvecklingen av svenska och internationella forskarnätverk.. Skolorna har erhållit 800 tkr från Kulturrådet till Skapande skola. 10 av 21 skolor med skolår 7 – 9 har deltagit

Strategisk kompetensutveckling

Den kommunala grundskolans ledning har anordnat strategisk kompetensutveckling utifrån bedömningar av måluppfyllelsen 2007, behov 2008 – 2011 samt nationella utvecklingsområden. Kompetensutvecklingsplanen har reviderats och utbildningar om åtgärdsprogram har genomförts. Mellan 2006 och 2008 har 500 lärare och rektorer deltagit i nätverk omkring individuella utvecklingsplaner (IUP). Under 2008 startade en liknande satsning för ytterligare 500 lärare. 15 skolor har deltagit i en utbildning av s.k. bedömningspiloter som arrangeras via Regionalt pedagogiskt kunskapscentrum och Uppsala universitet. Ledarstöd har getts individuellt och till riktade grupper. Lagledarutbildning har genomförts för drygt tio skolor. Skolutveckling med stöd av problembaserad skolutveckling (PBS), har fortsatt. Fortbildning i syfte att säkra lärares behörighet inom den nationella satsningen Lärarlyftet har genomförts. Den verksamhetsförlagda utbildningen inom kommunens förskolor och skolor, för att garantera en likvärdig verksamhetsförlagd utbildning (VFU) inom Uppsala kommun, har vidareutvecklats. Kompetensutveckling för fritidshemmen har genomförts för såväl skolledare som medarbetare utifrån de omarbetade Allmänna råden.

Uppföljning, utvärdering och bedömning

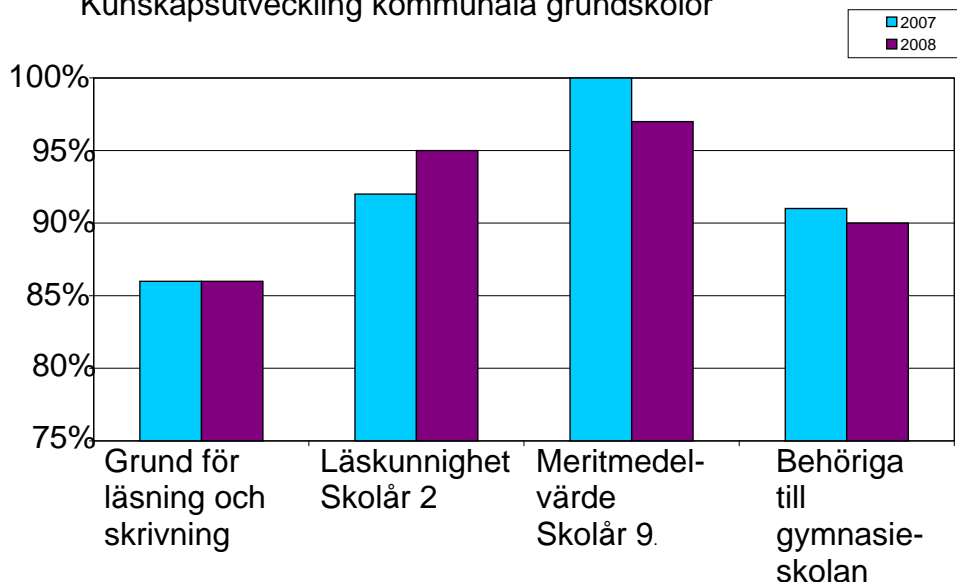
En flerårig plan för uppföljning och utvärdering har inte fastställts enligt planering, men en mängd uppföljningar, granskningar och studier har genomförts under såväl 2007 och 2008 som sammantaget ger underlag för omfattande och fleråriga utvecklingsåtgärder. System för dokumentation av grundskolans samlade uppföljningar, utvärderingar och bedömningar har påbörjats.

Resultat och måluppfyllelse i relation till nationella mål

Kunskapsutveckling

Kommunfullmäktiges inriktningsmål: Elevernas kunskapsutveckling ska prioriteras. Uppsalas elever ska uppnå minst det resultat som förväntas enligt Skolverkets statistikdatabas Salsa.¹¹

Kunskapsutveckling kommunala grundskolor

Resultat 2007 och 2008.

För att mäta om eleverna uppnår inriktningsmålet för kunskapsutveckling redovisar varje kommunal skola elevernas resultat för förskoleklass, skolår 2, 5 och 9 i sin kvalitetsredovisning.

86 procent av barnen i förskoleklass har utvecklat en grund för läsning och skrivning sammantaget i de 38 av 48 enheter som har redovisat en bedömning. Spridningen bland dem som svarat är stor, mellan 53 och 100 procent. Det råder osäkerhet i sammanvägningen eftersom man fortfarande använder sig av olika diagnosverktyg. Det *Nya Språket lyfter* är färdigställt och ska användas 2009.

95 procent av kommunens elever i skolår 2 bedöms vara läskunniga. Spridningen mellan skolorna är mellan 79 och 100 procent. Liksom för förskoleklasserna råder det osäkerhet i sammanvägningen eftersom man inte använder sig av det gemensamma diagnosverktyget och resultat inte lämnas av alla. Kravet om att alla ska redovisa resultat och använda sig av samma diagnosverktyg måste uppfyllas.

Nämndens uppdrag om att varje skola ska arbeta med ett läs- och skrivutvecklingsprogram har inte uppfyllts. En kartläggning av vilka läs- och skrivutvecklingsprogram som används på skolorna ska genomföras av den kommunala grundskolans ledning våren 2009.

I de nationella proven för skolår 5 saknas uppgift om andel elever som uppnår målen för samtliga delprov i alla tre ämnena sammantaget. Resultaten i engelska är 96 procent, i matematik 91 procent och i svenska 93 procent. Det är fler elever som nått målen i matematik än i svenska. Resultaten i engelska är fortfarande högre än övriga ämnen. Resultaten i svenska som andraspråk är genomgående bättre 2008 än föregående år.

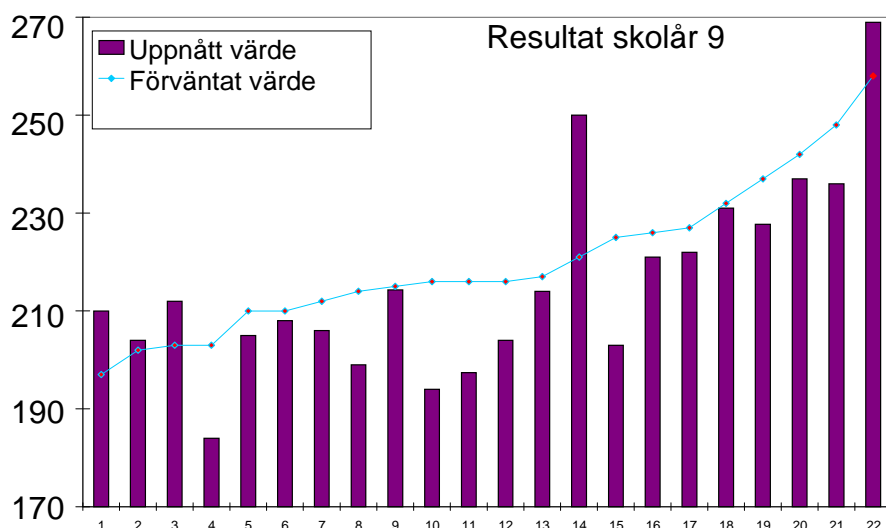
Nämnden har gett uppdrag om att alla elever ska vara simkunniga i skolår 5. En undersökning om simkunnighet har genomförts. 79 procent av barnen var simkunniga 2008. Stora skillnader finns mellan skolor och områden, från 25 procent som är simkunniga i någon skola till 100 procent i andra. Ett nytt avtal ska säkerställa måluppfyllelsen för simundervisning

¹¹ Målet vänder sig till grundskolans avgångsklasser. För att göra målet verksamt har barn- och ungdomsnämnden fastställt effektmål som rör förskoleklassen samt årskurserna 2, 5 och 9

Våren 2008 genomfördes en kartläggning av elevernas kunskaper och färdigheter i aritmetik i de kommunala grundskolorna. Kartläggningen, med rubriken *Att våga se och kunna ta ansvar* visade att eleverna i förskoleklass har förkunskaper att med framgång lära sig att addera och subtrahera. Resultaten i skolår 1 – 3 är inte tillfredsställande enligt ledningen för den kommunala grundskolan. På små F-3 skolor är resultaten ofta betydligt lägre än på andra skolor, vilket i undersökningen tolkas som begränsningar i det didaktiska klimatet. Samma mönster finns i en del enparallella F-9 skolor. Det finns tendenser att moment skjuts upp till senare skolår, vilket självklart inte är hållbart i längden.

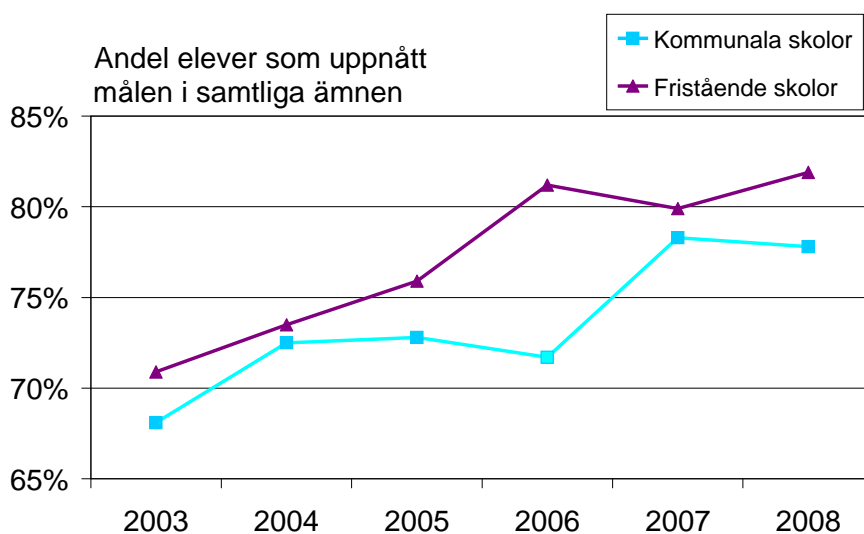
Uppsala kommun erbjuder elever läxhjälp i matematik utanför skoltid genom projektet www.lxcoach.uppsala.se Cirka 40 coacher (främst studenter) finns tillgängliga via nätet för elever från skolår 4 till och med gymnasiet. Över 500 elever använde sig av tjänsten 2008.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål är att elevernas kunskapsnivå i skolår 9 lägst ska motsvara förväntat meritmedelvärde men skillnaden i resultat mellan skolenheterna är mycket stor. Fyra skolor ligger långt över och sex skolor ligger långt under.

Resultat 2003 - 2008. Meritvärdet 2008 i de kommunala skolorna var 212 mot det förväntade värdet 216. Meritvärdet för de fristående skolorna var 223 mot det förväntade värdet 237.

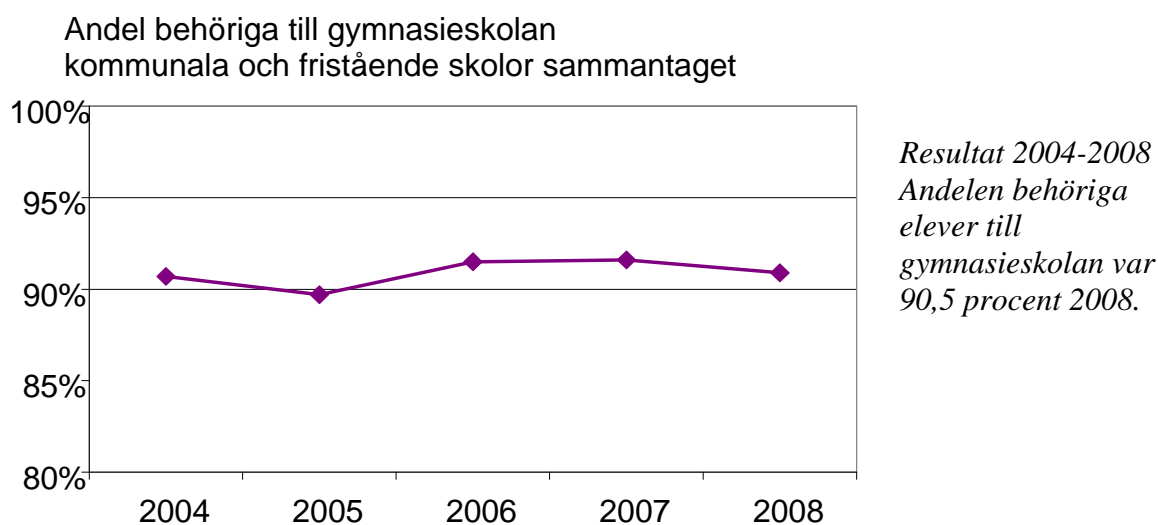
Andelen elever i skolår 9 med godkända slutbetyg i samtliga ämnen var 78 procent i de kommunala skolorna. I de fristående skolorna var andelen godkända elever 82 procent.

Resultat 2003 - 2008. 2008 var andelen elever i de kommunala skolorna i skolår 9 med godkända slutbetyg i samtliga ämnen 78 procent, mot det förväntade värdet 81 procent. I de fristående skolorna var andelen godkända elever 82 procent mot det förväntade värdet 83 procent

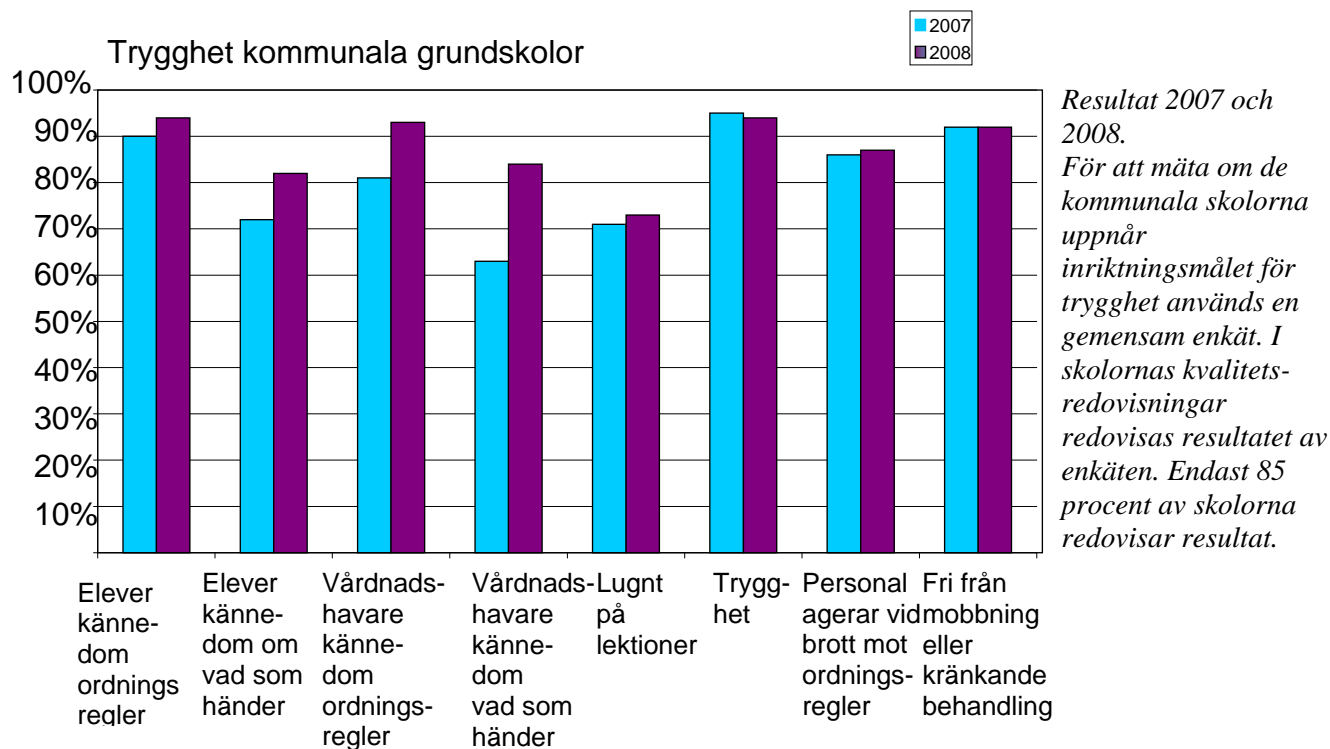
I de kommunala skolorna har den lägsta nivån för provresultat i engelska förbättrats sedan förra året, från 88 till 92 procent. I svenska har den lägsta nivån också förbättrats, från 88 till

90 procent. I matematik har resultaten försämrats, från att den lägsta nivån var 78 procent 2007 till 73 procent 2008. Slutbetygen i matematik håller även 2008 betydligt högre nivå än resultaten i nationella proven. Andelen behöriga elever till gymnasieskolan minskade 2008 jämfört med föregående år.

Trygghet - Uppföljning av likabehandlingsplanen

Kommunfullmäktiges inriktningsmål: Lärare och elever ska vara trygga i skolmiljön. Detta innebär bland annat att det ska råda lugn och ro i klassrummen och att mobbning eller annan kränkande behandling inte tolereras.

94 procent av eleverna och 93 procent av vårdnadshavarna känner till skolans ordningsregler. 82 procent av eleverna och 84 procent av vårdnadshavarna känner till vad som händer om man inte följer dem. Resultatet är en förbättring från föregående år. Fler föräldrar än elever som känner till konsekvenserna. Det finns i allmänhet väl utvecklade ordningsregler som

kommuniceras med elever och föräldrar, men reglerna är inte alltid gemensamt framtagna med elever och föräldrar.

73 procent av eleverna anser att det ofta eller alltid är lugnt på lektionerna. Det är en liten förbättring från föregående år. Svaren varierar mellan 51-100 procent för de olika skolorna. De låga resultaten återfinns i mindre skolor utanför staden. Enligt kvalitetsredovisningarna pågår ett ständigt arbete med att skapa trygghet och lugn i lärandemiljön. Men fortfarande är det dock en hög andel som uppger att det sällan eller aldrig är lugnt på lektionerna i skolan.

94 procent av eleverna anser att de ofta eller alltid känner sig trygga i skolan. Resultatet är i princip oförändrat från föregående år. Svaren varierar mellan 66-100 procent för de olika skolorna.

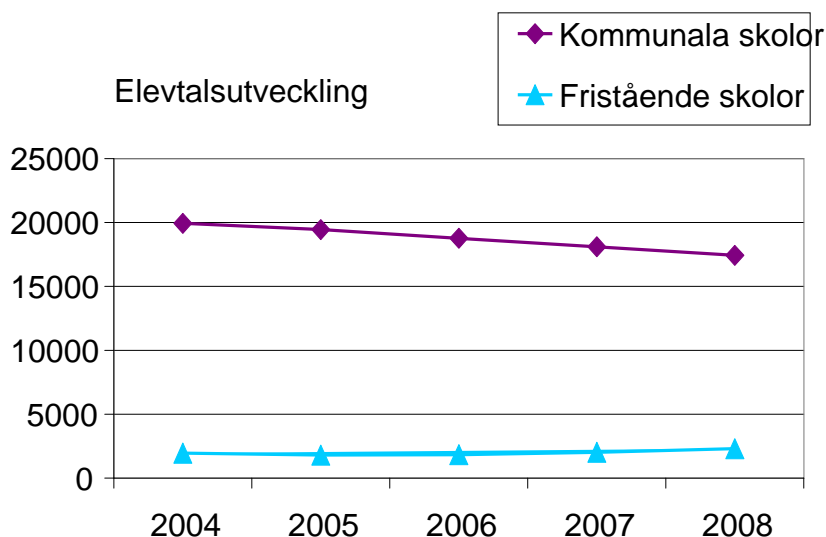
87 procent av eleverna anser att skolans personal agerar när någon bryter mot skolans ordningsregler. Resultatet är i princip oförändrat från föregående år. Svaren varierar mellan 69-100 procent för de olika skolorna. Målet är satt till 100 procent.

92 procent av eleverna uppger att mobbning eller kränkande behandling sällan eller aldrig förekommer i skolan. Resultatet är oförändrat från föregående år. Svaren mellan skolorna varierar mellan 83-100 procent.

Planer för likabehandling finns på skolorna med undantag för någon enstaka skola där den är under utarbetande.

Likvärdiga villkor

2008 gavs uppdrag om att säkerställa att samtliga skolor och förskolor ska ha likvärdiga villkor. 2008 fanns det 17 430 elever i den kommunala skolan och 2305 elever i fristående skolor. Ett försök med självstyrande kommunala skolor prövas från och med 2008. Sedan den 1 januari 2009 bedrivs en skola som självstyrande kommunal grundskola med eget avtal och egen ledning.

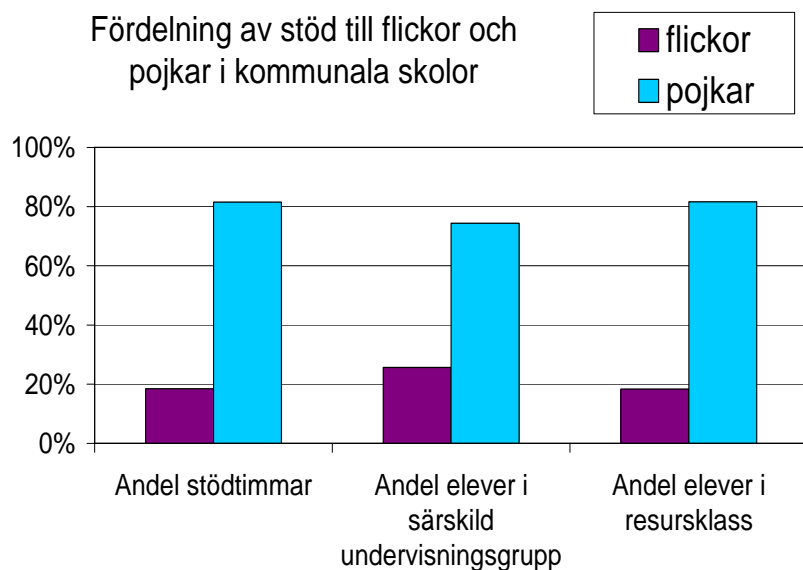
*Resultat 2004-2008
Under åren har
elevtalet i de
kommunala skolorna
minskat med cirka 2
500 elever och ökat
med cirka 350 elever i
de fristående skolorna.*

För att underlätta likvärdigheten i det egna valet av skola har Barn- och ungdomsnämnden fattat beslut om att från och med hösten 2008 erbjuda Uppsalas elever möjlighet till busskort med linjetrafik och befintliga skollinjer till vald skola inom kommunen. Av elever i

kommunala skolor fick 24 procent busskort och av elever i fristående skolor fick 70 procent busskort.

De kommunala och de fristående grundskolorna ges likvärdiga ekonomiska förutsättningar Resursfördelningsmodellens huvudsakliga ersättningar till enheterna bestod 2008 av baspriser, strukturstöd baserade på den socioekonomiska sammansättningen hos eleverna samt faktisk hyreskostnad. Modellen gäller på lika villkor för de kommunala skolorna som för de fristående skolorna.

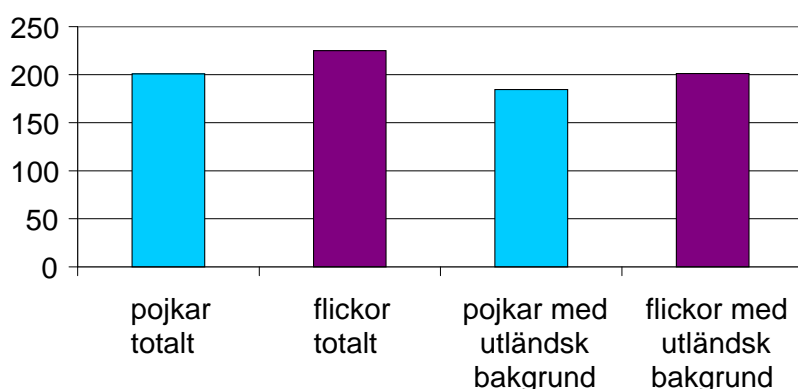
Trots olika kompensatoriska åtgärder är skillnaderna fortfarande stora när det gäller både elevernas kunskapsresultat och arbetsro.

*Resultat 2008
Cirka 900 elever i de kommunala skolorna fick stöd via resursteam föregående år.*

Den klart största delen av stödresurserna via resursteamerna riktas till pojkar, håller i sig även år 2008. Trots detta är pojkars måluppfyllelse lägre i flertalet ämnen.

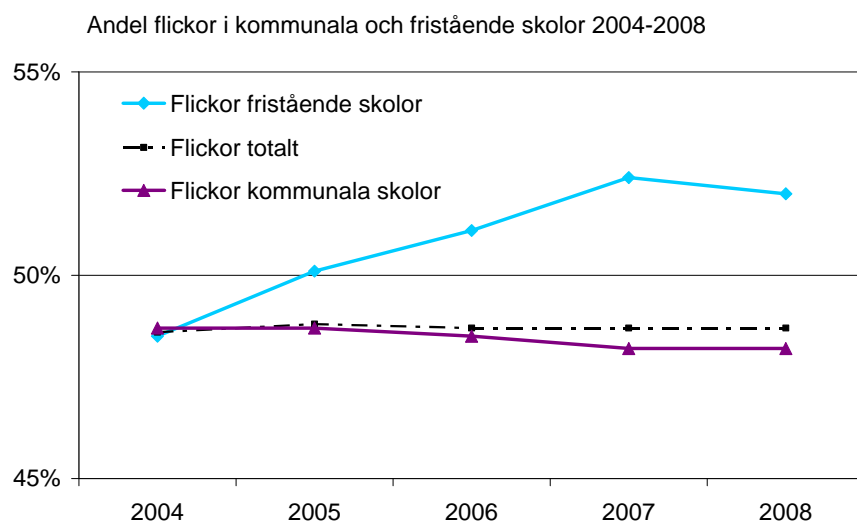
Jämförelse - kunskapsresultat meritmedelvärde skolår 9

*Resultat 2008
Flickor med utländsk bakgrund uppnår samma kunskapsresultat som pojkarna sammantaget i de kommunala skolorna*

Nationella undersökningar visar att skillnaderna mellan pojkars och flickors skolframgång blir allt större. Det gäller både betygsresultat, kunskapsnivå, genomströmning i utbildningssystemet och tendensen hos vuxna att utbilda sig. Flickor drar ifrån i ämnen där de tidigare legat före, och förbi i ämnen där pojkarna haft goda resultat. Enligt läroplanen har skolan ett ansvar att motverka traditionella könsmonster. Flickor och pojkar ska ha lika stort inflytande över och utrymme i verksamheten. I Uppsala kommuns antagna hållbarhetspolicy

är ett av målen att intensifiera jämställdhetsarbetet. Andelen flickor som söker sig till fristående skolor ökar.

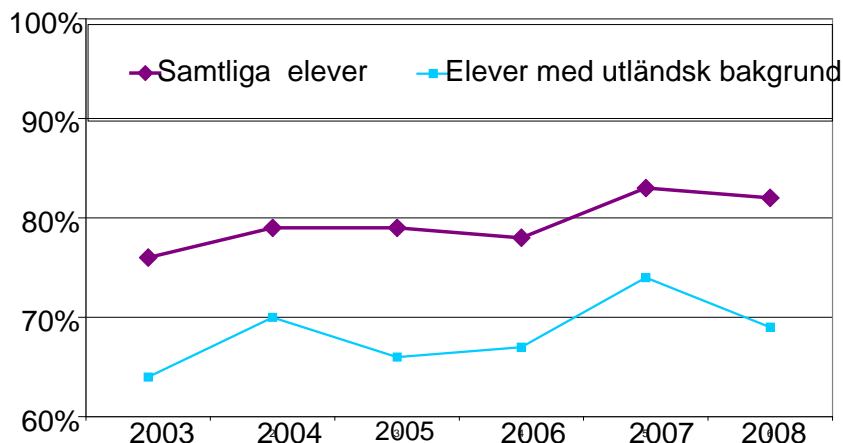

*Resultat 2004-2008
I Uppsala har andelen flickor i de fristående skolorna ökat under perioden*

Resursteamen har kartlagt elever med omfattande frånvaro och under 2008 intensifierat sitt och skolornas arbete för att säkra alla elevers rätt till utbildning. Antalet elever som av olika anledningar inte går i skolan, har minskat från 33 till 23. Anledningen till det är genomförda insatser med höga krav på individualisering liksom samverkan med bland annat hem och socialtjänst.

Ett av nämndens prioriterade områden är elever med andra modersmål än svenska. Av de elever som är berättigade till modersmålsundervisning fick 64 procent undervisning i 38 olika språk i de kommunala skolorna. Nationellt är motsvarande siffra cirka 50 procent. Hösten 2008 fick 204 elever studiehjälp på modersmålet. 2007 var antalet 126.

Andel elever med betyget godkänt i samtliga ämnen i skolår 9 kommunala skolor

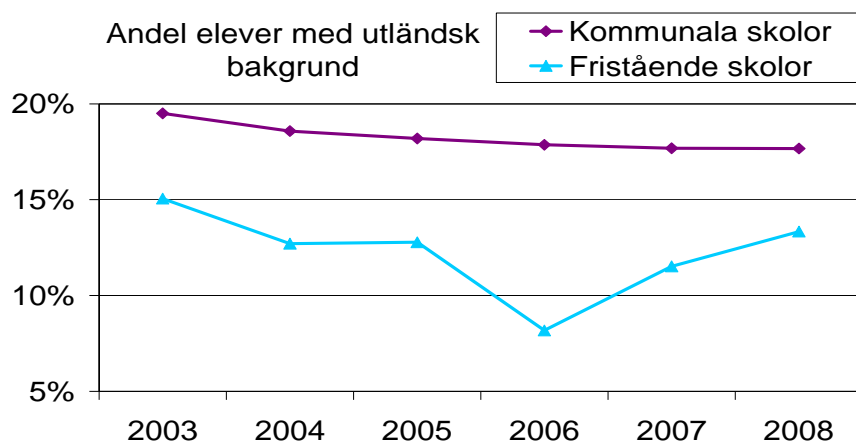

*Resultat 2003-2008
Kunskapsutvecklingen för elever med utländsk bakgrund har inte förbättrats under åren i relation till elevernas totala resultat i skolår 9. Skillnaden har i stället ökat något.*

Resultaten för de yngre eleverna med andra modersmål har förbättrats något men när det gäller skolår 9 var resultatskillnaderna för gruppen elever med utländsk bakgrund lika stora 2008 som 2003 i de kommunala skolorna.

Varje skolenhet inom grundskolan, gymnasieskolan och friskolorna erbjuds modersmålsundervisning och studiehjälp genom Språkskolan. Modersmålsundervisningen är finansierad direkt genom Språkskolan medan

studiehandledningen beställs och bekostas av de enskilda skolenheterna. Kvaliteten inom Språkskolan bedöms som mycket god. Verksamheten har bl.a. satsat på fortbildning i ämnesdidaktik i matematik för alla lärare liksom arbetat intensivt med lokala kursplaner. Språkskolan har även uppdrag i friskolor samt ger distansundervisning till andra kommuner.

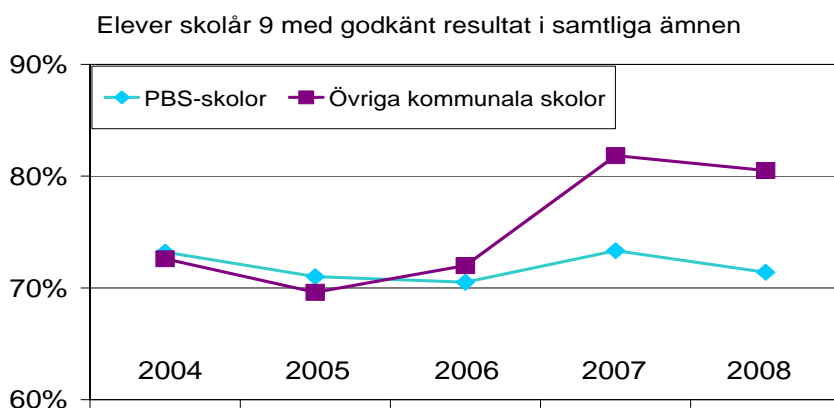
*Resultat 2003 - 2008
Andelen elever med utländsk bakgrund har ökat i de fristående skolorna efter en nedgång 2006. I de kommunala skolorna har en successiv minskning skett under åren.*

Systematiskt kvalitetsarbete

Kvalitetsredovisningarna är allt mer strukturerade och personalens delaktighet i kvalitetsarbetet har förbättrats. Alltför få skolor förhåller sig dock till att resultaten behöver analyseras och bedömas mot uppsatta mål. Detta gäller också för grundskolans lednings årliga bedömning. Få skolor använder sig av självvärderingsinstrument.

Kommunrevisionen genomförde 2008 en granskning på åtta grundskolor av *Lärares förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag*. I granskningen framkommer att förståelsen för och förankringen av uppdraget om ett systematiskt kvalitetsarbete, varierar stort bland lärarna. En annan slutsats är att det inte ges tillräckliga förutsättningar för utvecklingsprocesser i arbetslagen. De studerade skolorna tar inte tillvara de möjligheter som finns att anpassa organisation och resurser efter aktuella behov. Merparten av de studerade skolorna är traditionellt organiserade och har en statisk fördelning av resurser enligt granskningen.

Nämnden gav 2008 fortsatt stöd till skolutveckling med stöd av problembaserad skolutveckling (PBS) i samarbete med Karlstads universitet. Utvecklingsarbetet, som ska bidra till elevernas utveckling och lärande, har pågått i fem år. Under de år som arbetet pågått visar det sig att elevernas kunskapsresultat i skolår 9 sjunkit för PBS-skolorna jämfört med övriga kommunala skolor. En utvärdering av PBS-satsningen ska genomföras 2009.

*Resultat 2004-2008
Jämfört med övriga kommunala skolor har resultatskillnaderna ökat under åren. Elevernas kunskapsresultat i PBS-skolorna är lägre 2008 än 2004, medan övriga skolor förbättrat resultaten betydligt.*

Analys och bedömning av måluppfyllelse i verksamheten som helhet

Kommunfullmäktige och Barn- och ungdomsnämnden har genom sina prioriterade uppdrag satt fokus på skolornas arbete med kunskapsutveckling och trygghet. Effektmålen ska vara styrande och följs upp årligen av nämnden.

Kunskapsutveckling

Barn- och ungdomsnämndens prioriterade område när det gäller elevernas kunskapsutveckling har lett till ett ökat fokus på elevernas resultat. Men det är inte tillräckligt att bara se till de sammantagna resultaten för eleverna. Det handlar om att uppmärksamma de olikheter i resultat som finns mellan skolor och att analysera varje skolenhets resultat. De organisatoriska orsakerna till den ojämna kunskapskvaliteten måste fokuseras. Det fria valet och den ökande konkurrensen gör att en skolas grad av självinsikt och förmåga till självvärdering kommer att vara avgörande för hur väl den lyckas med arbetet att nå goda resultat och attrahera elever.

Nationella prov i skolår 5 genomförs nu i stort sett överallt. Det ökar möjligheten för varje skola att tydliggöra åtgärder för att säkra likvärdiga villkor. Analyser av samband mellan mål, undervisningens utformning och bedömningar behöver vidareutvecklas och fördjupas på alla plan.

Nationella proven i skolår 9 ska inte vara examensprov. En elevs betyg kan vara såväl lägre som högre än resultatet i de nationella proven, men avvikelserna i en klass, på skol- eller kommunnivå bör inte vara alltför stora.

I ämnet matematik finns dock sedan flera år ett genomgående mönster, såväl i Uppsala kommuns skolor som nationellt, att slutbetygen ligger på en högre nivå än provbetygen. I engelska är förhållandet mellan betygsresultat och nationella prov det motsatta. Detta kan för en skola, eller en kommun, vara en av flera indikatorer på att likvärdigheten i betygssättning är i fara, även om jämförelser genomgående behöver hanteras med försiktighet. Mot bakgrund av detta finns skäl enligt den kommunala grundskolans ledning att följa upp i vilken mån kursplanerna är styrande för undervisningens utformning såväl i grundskolan som i särskolan.

Samtliga skolor har, eller har påbörjat, system för att följa elevernas kunskapsutveckling, men inte i samtliga ämnen. För att fler elever ska kunna få betyg i samtliga ämnen är detta ett nödvändigt utvecklingsområde. Planeringar behöver i allt högre utsträckning göras mot mål att sträva mot och bedömningsmatriser ska fungera som stöd för bedömningar av elevernas kunskapsutveckling. Utvecklingen av arbetet med individuella utvecklingsplaner bidrar till bättre kvalitet när det gäller måltolkning, undervisningsplanering, bedömningsgrunder och kommunikation med elever och föräldrar.

Trygghet – uppföljning av likabehandlingsplanen

Barn- och ungdomsnämndens prioriterade område trygghet innehåller bland annat ett uppdrag om att samtliga skolor ska ha infört antimobbingsmetoder eller planer som bygger på vetenskaplig grund.

I en tredjedel av de kommunala grundskolorna används planer eller program för antimobbingsarbete, men det är oklart om de är baserade på vetenskaplig grund. Under 2009 kommer arbetet att utvecklas genom att grundskolans ledning tar tillvara och sprider de vetenskapligt beprövade metoder som för närvarande kartläggs av Skolverket.

De kommunala skolorna lägger överlag stor vikt vid värdegrundsarbete och har i allmänhet välutvecklade ordningsregler som kommuniceras med elever och föräldrar. Flera skolor är föredömen genom att arbeta mycket medvetet med elevernas inflytande och delaktighet, både genom organisering av arbetet i elevråden m.m. och i vardagsarbetet i klassrummet. Men många skolor har inte någon tydlig inriktning för likabehandlingsarbete.

Även om skolorna på olika sätt har fördjupat sitt interna arbete utifrån Barn- och elevskyddslagen, visar resultaten från undersökningar att alla elever inte känner sig helt trygga. Synpunkts- och klagomålshantering och ärenden som anmäls till Skolverket visar på tillkortakommanden gentemot enskilda elever. Även kontakter med socialtjänsten bekräftar att sådana svårigheter förekommer. Det finns föredömen inom olika områden och det förekommer att skolor beskriver en utarbetad helhetsidé som omfattar kön och etnicitet, men ungefär hälften av skolorna beskriver inte i sina kvalitetsredovisningar någon delaktighet för elev- och föräldrainflytande när det gäller likabehandlingsarbetet.

Diskrimineringsbyrån i Uppsala (DU) har granskat likabehandlingsplanerna i Uppsalas grundskolor. Resultatet visar på allvarliga brister. Nästan tre år efter att kravet på likabehandlingsplaner lagstodgades saknar barn och elever viktiga delar i skyddet mot diskriminering och annan kränkande behandling i skolan. Endast 3 av 57 undersökta likabehandlingsplaner i Uppsala Kommun uppfyller samtliga krav som lagen ställer enligt DU. De mest framträdande bristerna i likabehandlingsplanerna är avsaknad av konkreta mål och åtgärder samt att diskrimineringsskyddet ofta exkluderas.

Likvärdiga villkor

Det behövs kraftfullare insatser och tydligare uppföljningar för att säkerställa samtliga skolors utveckling i syfte att stärka likvärdiga villkor för eleverna. Det handlar om pojkarnas allt sämre resultat i relation till flickornas. Det handlar om samband mellan elevernas resultat och sen invandring och det handlar såväl om elever som är i behov av särskilt stöd som elever i behov av extra utmaningar.

Det är angeläget att rikta fokus på pojkarnas arbete och resultat i skolan. Nationella undersökningar visar att även om flickor genomgående har bättre resultat än pojkar så minskar skillnaderna ju bättre resultat en kommun har. Att öka kvaliteten på undervisningen, att tillgodose elevernas individuella behov och att öka tydligheten och förväntningarna på elevernas resultat skulle gynna pojkarna.

Enligt ledningen för den kommunala grundskolan finns det skäl att analysera olika stödåtgärders effektivitet. Strukturstödet används till generella insatser för att utveckla undervisningen. Därmed anses behovet av enskilt stöd minska och åtgärderna vänder fokus från elevernas svårigheter till verksamhetens organisering och metoder. Men uppföljning behövs för att mäta de generella insatsernas effektivitet när det gäller elevernas måluppfyllelse.

Kvaliteten på åtgärdsprogrammen utvecklas och det finns exempel på mycket väl utformade program, men skolornas stödinsatser benämns oftast i form av organisatoriska lösningar, som t.ex. liten undervisningsgrupp eller elevassistent. För att åtgärderna ska bli mer effektiva och uppföljningar av resultaten bättre behöver syftet med åtgärderna tydliggöras, både på skolnivå och på en övergripande nivå.

En utvärdering av de kommunala skolornas arbete med elever med andra modersmål än svenska gjordes i slutet av 2008. Några slutsatser är att det finns stora variationer mellan olika skolor, vilket enligt utvärderingen ser ut att bero på bristande styrning, genom att det saknas rutiner för uppföljning i allmänhet och långsiktig uppföljning av målgruppen i synnerhet. Det saknas också kartläggningar av målgruppens behov på flera nivåer i organisationen, vilka borde ligga till grund för verksamhetens utformning. Enligt utvärderingen finns en hög kompetens och ett starkt engagemang, men det gäller enskilda individer och enskilda enheter.

Systematiskt kvalitetsarbete

Bristerna i förankringen av Barn- och ungdomsnämndens mål i de kommunala skolorna försvårar möjligheterna till likvärdiga villkor. Det gör även skolornas bristande analyser av elevernas resultat kopplat till mål och åtgärder för utveckling. Alltför få skolor förhåller sig också till att resultaten mellan nationella prov och slutbetyg varierar.

Ledningen för den kommunala grundskolan har under ett antal år gjort bedömningar av skolorna kvalitetsarbete utifrån skolornas kvalitetsredovisningar följt av skolbesök. Återkopplingarna har bidragit till att kvalitetsarbetet upplevs allt viktigare för skolans egen utveckling, men även att även andra läsare har ett intresse av skolans resultat, bedömningar och åtgärder. Det är viktigt att övergripande bedömningar och utvecklingsmönster av uppföljningar och skolornas kvalitetsredovisningar görs på en övergripande nivå. Att se skolan i relation till andra skolor är nödvändigt i ett utvecklingsperspektiv. Man saknar inte det man inte ser.

Kommunrevisionens granskning i de kommunala skolorna ger skäl att uppmärksamma problematiken kring förankringen av givna uppdrag och att undersöka hur uppdragen tas emot i skolorna. Även om revisionen omfattade endast drygt 10 procent av de kommunala skolorna, vilket gör att det är svårt att veta hur generell den bild man visar är, så måste finnas förutsättningar för utvecklingsprocesser i arbetslagen. Organisation och resurser måste på ett bättre sätt utgå från elevernas behov i stället för att fördelas statistiskt. Det är inte effektivt. Det finns starka skäl för ledningen på alla nivåer att analysera sin verksamhet utifrån revisionens slutsatser.

Efterfrågan av särskild redovisning för särskolan och fritidshemmen 2008 har bidragit till att dessa verksamheter synliggjorts i kvalitetsredovisningarna.

Åtgärder för förbättring

En utvecklingsplan vad gäller kunskapsutveckling, likvärdiga villkor och kvalitetsutveckling finns beskrivet för åren 2009 – 2012 i den kommunala grundskolans lednings bedömning. Åtgärder för utveckling och förväntade effekter i verksamheterna beskrivs i fleråriga perspektiv. Utvecklingsplanen syftar på verksamhetens arbete och åtgärder men saknar ofta mål och koppling till elevernas måluppfyllelse. Barn- och ungdomsnämndens prioriteringar av måluppfyllelse vad gäller kunskaper och trygghet ska därför mötas med tydligare krav på skolenheternas och grundskolans lednings åtaganden.

Kunskapsutveckling

Nämnden följer upp elevernas kunskapsutveckling med hjälp av tydliga effektmål. Pojkars och nyanlända elevers resultat ska följas upp särskilt. Skolor med låg måluppfyllelse kan komma att komplettera sitt åtagande med ett åtgärdsprogram för vad skolan tänker göra för att

förbättra elevernas kunskapsutveckling och trygghet. Enkät svar från samtliga skolor ska säkerställas.

Den kommunala grundskolans ledning ger riktade återkopplingar och insatser till skolor med låg måluppfyllelse avseende kunskapsutveckling och trygghet. Inledda insatser i t.ex. matematik, tal - språk – kommunikation samt läs- och skrivutveckling ska fortsätta och vidareutvecklas. En utvärdering av metoder som *Skriva sig till läsning med dator* ska genomföras. Utbildningar i Nya Språket lyfter ska ges till cirka 800 lärare så att det ska kunna användas under 2009. En fortsatt kartläggning av matematikkunskaper ska genomföras i samarbete med Göteborgs universitet under våren 2009. En seminariserie om arbetsformer och organisering ska genomföras i syfte att förbättra förutsättningar för lärares arbete och skolutveckling. Ett IT-baserat stöd för de individuella utvecklingsplanerna ska utarbetas.

Trygghet – uppföljning av likabehandlingsplanen (Diskrimineringslagen)

Barn- och ungdomsnämndens uppdrag om att varje skola ska ha en metod och ett förhållningssätt för att arbeta på ett konsekvent och stringent sätt mot mobbning ska konkretiseras utifrån Skolverkets kartläggning av metoder. Likabehandlingsarbetet är viktigt för elevernas trygghet och kräver en helhetssyn.

Uppdragskontoret följer upp effektmålen för trygghet och säkerställer enkät svar från alla skolor.

Att likabehandlingsplanerna följs upp och vid behov revideras varje år ska säkerställas av den kommunala grundskolans ledning. Diskrimineringslagen som gäller från 1 januari 2009 skärper kraven på skolornas förebyggande och åtgärdande arbete samt skolans förmåga att möta alla elever oavsett bakgrund, behov och förutsättningar. Den medför att samtliga skolor har anledning att analysera sitt arbete med förhållningssätt och bemötande och ompröva gällande planer och metoder. Konsekvenser av analysen ska medföra att relevanta åtgärder vidtas på alla nivåer. Resultaten behöver följas upp och analyseras på varje skolenhet. Föreläsningar och seminarier om konsekvenser och förståelse av förändringar i lagstiftning ska genomföras för skolledare. Skolan har ett viktigt ansvar när det gäller skyddet av barn och elever mot alla former av kränkande behandling enligt Diskrimineringsbyrån.

Ett arbete med att förebygga mobbning via internet inleds i de kommunala skolorna under 2009.

Likvärdiga villkor

Barn- och ungdomsnämndens strävan är att öka likvärdigheten mellan skolor och skolformer. Som ett led i det arbetet kommer nämnden att presentera skolornas resultat på kommunens hemsida. Presentationerna ska ge information om skolorna och tjäna som underlag för skoljämförelser vid elevers och föräldrars val av skola.

Ledningen för den kommunala grundskolan avser att öka andelen elever som får studiehandledning på sitt modersmål. Kommunala riktlinjer utifrån *Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever* ska tas fram. En övergripande organisation av introduktion/mottagande för nyanlända elever ska implementeras och utvecklas. Kunskapen ska öka om hur skolan kan arbeta mer språk- och kulturutvecklande.

Elevernas resultat ska i kvalitetsredovisningarna följas upp utifrån olika aspekter. Det finns ett behov av fördjupade analyser av samband mellan kunskapsresultat och elevernas kön och bakgrund.

Övergångar mellan skolformer och skolår ska kvalitetssäkras, liksom övergångar mellan skolhuvudmän.

Resursfördelningsmodellen ska vidareutvecklas. I de kommunala skolorna ska ledningen omfördela de ekonomiska resurserna till skolor och verksamheter för att minska effekterna av förändringarna i strukturstöd mellan åren och effekterna av omfattande elevminskningar. Uppföljningar av effekter av särskilt stöd ska genomföras. Den fördjupade studien om resursanvändningen som genomförts under 2008 ska bearbetas och användas som underlag för skolornas fortsatta utvecklingsarbete.

Systematiskt kvalitetsarbete

Bristerna i förankringen av Kommunfullmäktiges och Barn- och ungdomsnämndens mål i de kommunala skolorna åtgärdas genom uppdragskontorets krav på ett tydliggörande av hur inplementeringen sker. Kommande skoljämförelser bidrar till att tydliggöra de stora skillnader som finns idag mellan skolorna när det gäller elevernas resultat.

Den kommunala grundskolans ledning ska anordna strategisk kompetensutveckling utifrån bedömning av skolornas måluppfyllelse 2008, kommande behov 2009 – 2012 samt utifrån nationell skolutveckling. Ett hållbart system för dokumentation av den kommunala grundskolans samlade uppföljningar, utvärderingar och bedömningar fortsätter att utvecklas. Skolornas analys och bedömning av elevernas resultat ska på ett tydligare sätt relateras till åtgärder för utveckling.

KVALITETSREDOVISNING

OBLIGATORISK SÄRSKOLA

Obligatoriska särskolans organisation

Hösten 2008 fanns 14 kommunalt drivna särskolor och 4 frisärskolor. Av de 14 kommunala enheterna är 12 lokalintegrerade med grundskolan. På de lokalintegrerade enheterna har rektor ansvar för både särskola och grundskola.

Den skolchef som har ansvar för specialpedagogiska insatser i form av till exempel skoldaghem har även ett övergripande ansvar för särskolan och är chef för samordnande rektor för särskolan. Samordnande rektor för särskolan har ett placeringsansvar och ett informationsansvar till vårdnadshavare och personal inför ett inträde och i särskolan. Personalen i resursteamet arbetar konsultativt mot grundskolorna. Det innebär att varje särskoleenhet har två rektorer och två skolchefer.

Underlag och rutiner för framtagande av kvalitetsredovisning

Grundsärskolans verksamhet har redovisats särskilt i kvalitetsredovisningarna. 10 av 12 enheter med särskola har gjort en sådan särredovisning. Eftersom det är första gången så är det stora variationer i vad som tas upp och på vilket sätt kvalitetsarbetet genomförs. I den revision som genomförts under året påpekades att särskolornas kvalitetsarbete behöver synliggöras och dokumenteras ännu bättre.

Obligatoriska särskolans föregående kvalitetsredovisning - Målområden 2008

Kommunfullmäktiges prioriterade mål är lika som för grundskolan. Barn- och ungdomsnämnden har formulerat effektmål som är specifika för särskolan och som följs upp för att redovisa hur långt eleverna i särskolan nått i förhållande till målen i särskolans kursplaner:

Varje elev i särskolans grundsärklasser ska ha en skriftlig dokumentation som visar hur långt eleven nått i förhållande till grundsärskolans kursplan för år 5. Denna dokumentation ska ske regelbundet och följas upp årligen.

Varje elev i särskolans grundsärklasser ska ha en skriftlig dokumentation som visar hur långt eleven nått i förhållande till grundsärskolans kursplan för år 9. Denna dokumentation ska ske regelbundet och följas upp årligen.

Varje elev i särskolans träningsklasser ska ha en skriftlig dokumentation som visar hur långt eleven nått i förhållande till träningskolans kursplan för skolår 9. Denna dokumentation ska ske regelbundet och följas upp årligen.

Förutsättningar för verksamhetens/verksamheternas måluppfyllelse

Elevtalen i särskolan minskade från 357 elever år 2007 till 328 elever 2008. Antalet nytilkommen elever i särskolan var betydligt lägre än beräknat och dessutom skrevs ett tiotal elever på vårdnadshavarnas begäran ut från särskolan.

Arbetet i verksamheten

Särskolan bedrivs huvudsakligen i skolenheter som har både grundskola och särskola. Resultat av särskolans verksamhet har inte i tillräckligt hög grad framgått i tidigare års kvalitetsredovisningar. Inför 2008 års kvalitetsredovisningar beslutades därför att separata redovisningar ska lämnas för särskoleverksamheten. Redovisningar innefattar dock stora variationer i vad som tas upp och på vilket sätt det genomförs.

Kommunrevisionen har granskat särskolan under 2008. Verksamhetens kvalitet bedöms sammantaget som god, men instrumenten för att dokumentera nationella och kommunala mål behöver utvecklas. Av revisionsrapporten framgår även att styrningen inom särskolan inte fungerat tillfredsställande och att individintegrerade elever skrivs ut från särskolan i hög utsträckning. Utvärderingsenheten har genomfört en uppföljning av utskrivna elever, som beräknas bli klar under i mars 2009. Uppföljningen utgör en kvalitetssäkring av underlagen för myndighetsbeslut om rätt till särskola. Beslut om rätt till särskola fattas på uppdragskontoret. Särskolans konsultativa enhet bistår med den kompetens som efterfrågas. Efter besked om rätt till särskoleplacering fattas beslut om placering på skolenhet av den samordnande rektorn för särskolan i dialog med rektor på den mottagande skolenheten.

Ett arbete med kostnadsanpassningar inom särskolan och minskning av antalet särskolegrupper pågår. Grundskolans uppdrag om lokalanpassningar har försvårat särskolans strukturförändring då denna måste samordnas med grundskolans lokalplanering. En särskild genomlysning har gjorts för gruppen ”elever med funktionshindret svår autism” där inriktningen är att reducera kostnader samt bl.a. anpassa arbetsformer och arbetssätt till en lägre bemanningsnivå.

Resultat och måluppfyllelse i relation till nationella mål

Effektmålen för grundsärskolan har inte uppnåtts. I kvalitetsredovisningarna framkommer att dokumentation finns, men att de uppsatta målen i kursplanerna för särskolan inte ännu används systematiskt som underlag för elevernas kunskapsutveckling.

Särskolorna lägger stor vikt vid elevernas utveckling när det gäller kommunikation och tal. Enheterna arbetar med gruppdynamik och att stärka elevernas självförtroende. Samtliga elever i särskolan har individuella utvecklingsplaner. Elever från särskolan kan gå i grundskoleklasser som individintegrerade eller i s.k. samverkansklasser. Elever som har möjlighet att följa grundskolans arbete i enstaka ämnen bereds möjlighet att göra det i respektive skola. Tio elever har under 2008 deltagit i undervisning i grundskolan i vissa ämnen. Enstaka särskoleelever har under året individintegrerats i grundskoleklass.

Flera enheter arbetar med s.k. samlad skoldag med varvad skola och fritidsverksamhet. Elever med t.ex. autism har god nytta av att man arbetar så och har en jämnare bemanning över hela dagen. Ungefär hälften av särskolorna bedöms ha ett framgångsrikt arbete med att skapa delaktighet för eleverna.

Under 2008 har utbildning arrangerats i samverkan mellan särskolans personal och företrädare för Språkskolan i syfte att stärka insatserna för elever i särskolan avseende modersmål och studiehandledning. Andelen särskoleelever som ges enskild undervisning i modersmålet har ökat från 61 till 86 procent.

För att förtydliga skillnaden mellan IUP och åtgärdsprogram för särskoleelever har kurser anordnats kring IUP och åtgärdsprogram.

Analys och bedömning av måluppfyllelse i verksamheten som helhet

I särskolan ska kunskapsresultaten, till skillnad mot grundskolan, värderas i förhållande till elevens egna förutsättningar. Undervisningen syftar till att nå en god måluppfyllelse gällande såväl nationella som kommunala mål, men instrumenten för att dokumentera behöver utvecklas. Särskolans resursteam menar att det finns skäl att fördjupa studier om eventuella samband mellan lärarnas behörighet och elevernas resultat. Särskolan behöver även fortsätta samarbetet med Språkskolan när det gäller såväl modersmålsundervisning som studiehandledning.

Trygghet – uppföljning av likabehandlingsplanen

Likabehandlingsarbetet är viktigt för elevernas trygghet och kräver en helhetssyn inom grundsärskolan. Problemet kan inte beaktas enbart som en fråga om de enskilda elevernas attityder och värderingar. Resultaten behöver följas upp och analyseras på varje enhet inom särskolan.

Åtgärder för förbättring

Återkoppling till enheterna av 2008 års kvalitetsredovisningar, ska genomföras av särskolans ledning, tillsammans med en komplettering av resursteamets fördjupade studie samt kommunrevisionens granskning. En fortsatt separat kvalitetsredovisning ska göras av sarskoleenheterna.

Arbetet med kostnadsanpassningar och minskningar av antalet sarskolegrupper ska fortsätta. Dialogen med uppdragskontoret om förutsättningar om särskolans verksamhet och utveckling ska intensifieras. En handlingsplan efter kartläggningen av resurser och organisering inom sarskoleverksamheten ska tas fram. Samarbetet med kommunerna i länet om sarskoleverksamheten ska fortsätta.

Kompetensutveckling och stöd för individuella utvecklingsplaner utifrån nationellas kursplaner och åtgärdsprogram ska ges även fortsättningsvis. Former för elevernas inflytande över utvecklingssamtalen ska utvecklas. Utvecklingsarbeten inom särskolan i syfte att säkra samband och förståelse för särskolans kursplaner, individuella utvecklingsplaner och åtgärdsprogram ska fortsätta.

Arbetet kring elever med funktionshindret med svår autism i enlighet med upprättad handlingsplan ska fortsätta. Utvecklingen av modersmålsundervisning, studiehandledning samt svenska som andraspråk ska stärkas. Sarskoleelevernas delaktighet i den samlade verksamheten på den egna skolenheten ska vidareutvecklas. En studie av samband mellan lärares behörighet och elevernas resultat ska genomföras.

KVALITETSREDOVISNING

SKOLBARNSOMSORG

Skolbarnsomsorgens organisation

Den kommunala skolbarnsomsorgen var hösten 2008 organiserad i 72 fritidshem och 16 fritidsklubbar. Fritidshemmen är lokal- och verksamhetsmässigt integrerade med grundskolor, särskolor eller resursenheter. Fritidsklubbarna är samlokaliserade med kommunens fritidsgårdar och bedrivs under ledning av fritidsverksamhetens områdeschef.

Arbetet i verksamheten

Fritidshemmens verksamhet har redovisats särskilt i skolornas kvalitetsredovisningar. En tredjedel av de kommunala fritidshemmen beskriver ett systematiskt arbete utifrån läroplanen och de allmänna råden för kvalitet. Kvalitetsredovisningarna visar att fritidshemmen ges olika förutsättningar av respektive rektor trots att tilldelningen per barn är lika till skolorna.

Knappt 450 medarbetare arbetar i fritidshemmen. Rektorerna har bedömt att vid tidpunkten kl. 15.00 en ”vanlig skoldag” har varje medarbetare ansvar för ca 15 barn i genomsnitt. Denna siffra anger, även om den är en bedömning, en högre personaltäthet än i den officiella statistiken som rapporteras till SCB. Men förutsättningarna varierar stort mellan fritidshemmen när det gäller även personaltätheten. Utbildningsnivån är fördelad mellan cirka 15 procent fritidspedagoger, 33 procent med annan högskoleutbildning (t.ex. förskollärare) och 21 procent barnskötare. Cirka 30 procent av medarbetarna saknar adekvat utbildning. Andelen fritidspedagoger varierar mellan ca 11 och 20 procent på enhetsnivå. Tendensen är att skolor på landsbygden har en högre andel utbildade.

Uppsala kommun bedriver öppen fritidsverksamhet i form av 17 stycken kommunalt producerade fritidsklubbar. Verksamheten är samlokaliserade med kommunens fritidsgårdar och bedrivs under ledning av fritidsverksamhetens områdeschef.

Fritidsklubb	2007	2008
antal öppettimmar	16 747	16 518
antal barn	1 541	1 531
andel flickor (%)	46%	44%
andel pojkar (%)	54%	56%
antal besök	67 661	62 922
kostnad i kr per öppettimme	472	443
kostnad i kr per barn	5 130	4 782

Skolbarnsomsorgens föregående kvalitetsredovisning - Målområden 2008

I mallen för kvalitetsredovisning 2008 efterfrågades mer specifikt uppföljning av fritidshemmet vilket inneburit att merparten av skolorna har tydliggjort fritidshemmets verksamhet jämfört med tidigare år.

Resultat och måluppfyllelse i förhållande till nationella mål

I Allmänna råden påpekas att kommunen bör rikta resurser olika till olika fritidshem. Någon

sådan fördelning är hittills inte gjord av vare sig Barn- och ungdomsnämnden eller av grundskolans ledning. Trots att tilldelningen per barn är lika till skolorna visar redovisningarna att fritidshemmen ges olika förutsättningar av respektive rektor.

Genomförd utbildning för skolledare och medarbetare har synliggjort verksamhetens uppdrag, förutsättningar och kvaliteter.

Plats i fritidshem vid föräldrars arbetslöshet eller föräldraledighet kräver dispens, men begärda och beviljade dispenser varierar.

Tillgången till fritidsklubsverksamhet varierar mellan de geografiska områdena. Barn – och ungdomsnämnden styr tillgången av fritidsklubb för elever i år 4 – 6 som drivs på uppdrag av verksamhetsområdet Fritid.

Nationella mål saknas för den öppna fritidsverksamheten men enheterna arbetar enligt Skolverkets Allmänna råd med kommentarer för öppen fritidsverksamhet.

Till skillnad från fritidshemmen så har fritidsklubbarna åtaganden på enhetsnivå vilket underlättar uppföljning. Kvalitetsredovisningen visar att verksamheten i god utsträckning når sina uppsatta mål. En brukarenkät har genomförts som visar att barnen känner sig trygga på fritidsklubben och är nöjda med verksamheten.

Trygghet – uppföljning av likabehandlingsplanen

Likabehandlingsarbetet är viktigt för barns och ungdomars trygghet och kräver en helhetssyn inom skolbarnsomsorgen. Problemet kan inte beaktas enbart som en fråga om de enskilda barnens och ungdomarnas attityder och värderingar. Resultaten behöver följas upp och analyseras på varje enhet.

Analys och bedömning av måluppfyllelse i verksamheten som helhet

Fritidshemmens uppföljning och analyser i förhållande till målen behöver utvecklas. Inflytande och delaktighet är väsentligt för kvaliteten i fritidshem enligt de Allmänna råden. Barns inflytande i fritidshem har inte specifikt följts upp under 2008. Det finns exempel på fritidshem som tydligt beskriver hur de följer Allmänna råden och visar exempel på god kvalitet i verksamheten genom sina uppföljningar.

Generellt har fritidsklubbarnas verksamhet en god måluppfyllelse. Fritidsklubbarna har dock inte nått målen om en jämn åldersfördelning. I kvalitetsredovisningen uppger ingen fritidsklubb att mobbing förekommit vid mer än fem tillfällen under året, men cirka en tredjedel uppger att mobbing förekommit tre till fyra gånger under året. Fritidsklubbarnas verksamhet är av god kvalitet men det saknas fritidsklubbar i ett flertal bostadsområden i Uppsala.

Åtgärder för förbättring

Fritidshemsverksamheten analyseras djupare under 2009 för fortsatta åtgärder för styrning, ledning och kompetensutveckling på såväl övergripande nivå som skolnivå. Fritidshemmens förutsättningar och inriktningen i *Allmänna råd* används som grund för styrning av resurser till fritidshemsverksamheten.

Former för uppföljning av verksamhet, däribland barns inflytande, behöver utvecklas.

Kompetensutveckling för personal i fritidshem ska genomföras efter anpassning till olika målgruppers behov.

Orsakerna till att begärda och beviljade dispenser varierar ska följas upp för att säkra likvärdigheten.

För en bättre måluppfyllelse i fritidsklubbarna kommer en skärpt uppföljning och dialog att genomföras med de enheter som inte nått målen.

KVALITETSREDOVISNING

GYMNASIESKOLA

Organisation

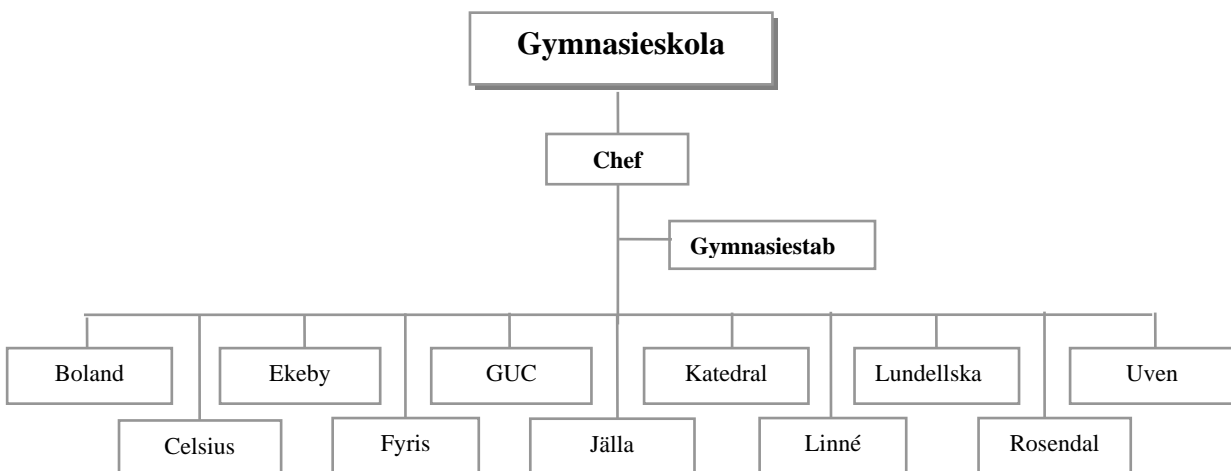
2008 fanns 11 kommunala och 13 fristående gymnasieskolor i Uppsala. Denna kvalitetsredovisning omfattar de kommunala gymnasieskolorna. De fristående redovisar direkt till Skolverket.

Kommunala gymnasieskolans utbildningsutbud har varit omfattande och innefattat 16 nationella program, 17 specialutformade program och 10 individuella program samt International Baccalaureate utbildning med förberedelseår. Inom de nationella programmen har erbjudits 30 nationella inriktningar och 32 profileringar. På Hantverksprogrammet ges 5 skolförlagda specialiseringar samt individuellt baserade entreprenadlösningar.

Utav gymnasieskolan elva enheter har sju enheter en blandning av teoretiska och yrkesförberedande utbildningar, två enheter har enbart teoretisk utbildning och två enheter har enbart yrkesförberedande utbildning. På en enhet genomförs grundskoleverksamhet och på fyra skolenheter genomförs yrkesinriktad utbildning på gymnasienivå och påbyggnadsutbildning för vuxna inom områdena omvårdnad, naturbruk och teknik. En enhet har endast individuellt program. Gymnasieskolan genomför även kvalificerad yrkesutbildning (KY), vilken är direkt finansierad via den statliga KY-myndigheten. Fyra enheter bedriver även gymnasiesärskola. Denna verksamhet redovisas separat.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden är styrelse för skolan, utom vad avser elev i utbildning där Produktionsnämnden för vård och bildning är styrelse.

Gymnasieskolans produktionsorganisation framgår av nedanstående bild.

Varje skolenhets ledning består av rektor med enhetsansvar och en eller flera programrektorer/biträdande rektorer med programansvar. De flesta skolledare med tillsvidareanställning har genomgått den statliga rektorsutbildningen.

Alla skolledare har deltagit/deltar i kommunens ledarutvecklingsprogram. Under året har en omorganisation genomförts så att de flesta biträdande rektorer blivit programrektorer med utökat ansvar för ett eller flera program.

Underlag och rutiner för framtagande av kvalitetsredovisning

Skolornas kvalitetsredovisningar har presenterats och diskuterats lokalt både vid personalmöten och i skolkonferensen. De flesta skolorna har en eller flera lokala utvärderare som sköter skolans egenutvärdering och gör en utvärderingsplan. På de flesta skolor finns också ett antal kvalitetspiloter som är ”motorer” i det pedagogiska kvalitetsarbetet i arbetslagen.

Kvalitetsredovisningarna diskuteras vid uppföljningsbesök där uppdragsgivaren tillsammans med gymnasieledningen och utförande skola diskuterar verksamheten och analyserar uppnådda resultat.

Personalens delaktighet i arbetet med kvalitetsredovisningen har under åren ökat, bl.a. tillämpar en skola en modell där arbetslagen kontinuerligt för loggbok över sin verksamhet. Denna ligger sedan till grund för delar av kvalitetsredovisningen. Andra skolor har kvalitetsgrupper som diskuterar utformningen och innehållet i kvalitetsredovisningen. Även elevrådet har på vissa skolor möjlighet att påverka innehållet i skolans kvalitetsredovisning.

Vidareutveckling av kvalitetssäkringssystemet med gemensam struktur på kvalitetsredovisningar och gemensamt utvärderingssystem med kvalitetsenkäter och kursutvärderingar sker kontinuerligt i samarbete mellan enheternas lokala utvärderare och kvalitetspiloter och gymnasiestaben.

Gymnasieskolans föregående kvalitetsredovisning – målområden 2008

Nedan redovisas de åtgärder som genomförts efter uppföljningen av Kommunfullmäktiges inriktningsmål, Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens effektmål samt kvalitetsredovisning för 2007.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

- *Elevernas kunskapsutveckling ska prioriteras. Uppsalas elever ska uppnå minst det resultat som förväntas enligt Skolverkets statistikdatabas Salsa. (Se nämndens effektmål)*
- *Lärare och elever ska vara trygga i skolmiljön. Detta innebär bl.a. att det ska råda lugn och ro i klassrummen och att mobbning eller annan kränkande behandling inte tolereras. (Se nämndens effektmål)*
- *Elever med annat modersmål än svenska ska få modersmålsundervisning och studiehandledning utifrån individuella behov.*

Nämnden har tillsammans med Barn- och ungdomsnämnden sedan 2005 givit ett övergripande uppdrag med särskilt fokus på hur elever med utländsk bakgrund tas emot och vilka arbetssätt och metoder som används för elevernas kunskapsutveckling.

En delrapport som presenterades i slutet av 2007 visar bland annat att eleverna på IVIK får en mycket begränsad studiehandledning på modersmålet. Studiehandledning på modersmålet förekommer inte alls på de nationella programmen.

Ett pågående utvecklingsarbete, som rör elever med utländsk bakgrund, syftar till att nyanlända och sent anlända ungdomars behov och rättigheter ska tillgodoses.

- *Samtliga skolor och förskolor ska ha likvärdiga villkor.*

En ny ersättningsmodell för särskilt stöd har fastställts av nämnden. Modellen innebär att resurser i större utsträckning än tidigare tilldelas skolor som har elever med behov av särskilt stöd.

- *I samverkan med näringslivet stärka och utveckla yrkes- och lärlingsutbildningen i gymnasieskolan. (Se nämndens effektmål)*
- *Flera kommunala skolor ska utvecklas till självstyrande skolor med eget avtal och egen ledning.*

Två gymnasieskolor startar som självstyrande skolor i januari 2009.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens effektmål

- *Uppsala kommun ska 2010 tillhöra den främsta fjärdedelen av kommunerna i landet med avseende på skolresultat.*

Målet mäts inte. Målet är omskrivet för 2009-2012 .

Genomströmningen av antalet elever som fullföljer gymnasieskolan inom 3 år med grundläggande behörighet ska öka.

Andelen studieavbrott i gymnasieskolan har ökat något under läsåret 07/08 jämfört med läsåret innan, från 3,03 procent till 3,19 procent. Grundläggande behörighet för elever med slutbetyg var 2007 91,8 och 2008 90,7 procent.

- *Antalet till skolledningen rapporterade incidenter avseende mobbning eller annan kränkande behandling ska för varje skolenhet minska med målet att vara noll under planperioden.*

För gymnasieskolan är antalet rapporterade mobbningsfall få.

Likabehandlingsplaner finns på samtliga kommunala gymnasieskolor i Uppsala och den förväntade effekten är ökad trygghet och större lugn och ro i skolorna.

Av resultatet av kvalitetsenkäten på gymnasieskolorna framgår att eleverna i stor utsträckning är trygga och trivs i skolan. Medelvärde de senaste fyra åren ligger på drygt 3,5 för frågan om eleverna känner sig trygga i skolan. Värdet på frågan om eleverna trivs i skolan ligger på samma nivå. Värdeskala är 1 – 4.

- *Den arbetsplatsförlagda utbildningen ska kvalitetsutvecklas och utökas för att för samtliga program uppgå till grundkravet på 15 veckors APU.*

Målet om 15 veckors APU är uppnått på flertalet program. På 11 av 12 program uppnås målet med 15 veckors APU.

- *Lärlingsutbildningar ska erbjudas utöver de som erbjudits under föregående läsår.*

Lärlingsutbildning har nystartats inom ramen för följande program: Omvårdnadsprogrammet, fordonsprogrammet, inklusive flygteknik. Inom hantverksprogrammet finns sedan tidigare lärlingsutbildning.

Uppsala kommun ansökte om och tilldelades 102 lärlingsplatser för läsåret 2008/09.

Utvecklingsområden enligt gymnasieskolans kvalitetsredovisning 2008

I gymnasieskolans sammanfattande kvalitetsredovisning angavs nedanstående utvecklingsområden och åtgärder.

Kvalitetssystemet bör utvecklas så att kvalitetsredovisningen blir ett verktyg för skolans eget utvecklingsarbete. Personalens och elevernas delaktighet i kvalitetsarbetet bör också utvecklas så att alla på skolan känner att de bidrar till skolans kvalitet genom det dagliga arbetet.

Uppföljning och diskussion om resultat på kvalitetsenkäter och kursutvärderingar behöver utvecklas. En typ av uppföljning är att klasserna diskuterar sina egna enkätresultat och skriver ”klassens kvalitetsrapport”.

I skolornas kvalitetsredovisningar har analys och bedömning av uppnådda resultat utvecklats, men ytterligare utveckling av detta område behövs så att sambandet mellan resultat av insatta åtgärder och åtgärder för förbättringar tydligare framgår.

Diskussion har förts om att skolorna ska arbeta för att bli kvalitetscertifierade. Detta betyder att skolorna skulle göra en form av verksamhetsanalys och självvärdering och att en diskussion om skolans kvalitet skulle föras på alla nivåer i skolan.

Förutsättningar för verksamhetens/verksamheternas måluppfyllelse

Elevernas betyg och kunskaper från grundskolan är en av de förutsättningar som är utgångspunkt för gymnasieskolans arbete. Enligt Skolverkets databas SALSA har andelen grundskoleelever i Uppsala med godkänt betyg i samtliga ämnen ökat markant våren 2007. Från att ha varit endast drygt 70% år 2005 och 2006 har andelen vårterminen 2007 och 2008 ökat till 78%. Intagningspoängen läsåret 2007-08 varierar kraftigt mellan olika program.

Program som tagit emot flest elever utan godkänt betyg i samtliga ämnen från grundskolan:

Barn- och fritidsprogrammet	48%
Fordonsprogrammet	44%
Handels- och administrationsprogrammet	40%
Hotell- och restaurangprogrammet	35%
Omvårdnadsprogrammet	34%

På samhällsvetenskapsprogrammet finns drygt 10 % elever, som inte har godkänt betyg i samtliga ämnen.

Det program som tagit emot flest elever med höga intagningspoäng är IB-programmet, där 89 % av eleverna har mer än 200 meritpoäng vid intagningen

De diagnostiska test som genomförs vid början av gymnasiestudierna visar att 9,8 % av eleverna (exklusive elever på individuella programmet) har stora problem med läsförståelse

(staninevärde 1-2). Motsvarande siffra 2006 var 9,1 %. En fortsatt försämring som påverkar elevernas möjligheter att lyckas i samtliga ämnen.

Enligt matematiktest har 7,3 % av eleverna, främst på yrkesförberedande program, otillräckliga förkunskaper i matematik. Jämförbar siffra för år 2006 var 7,9%. Här kan en fortsatt positiv utveckling ses.

I engelska har ca 12 % av eleverna otillräckliga förkunskaper, både år 2006 och 2007. Motsvarande siffra för åren 2003-2005 var ca 15 %. Även här kan en positiv utveckling ses.

Samtliga testresultat visar att stora insatser måste göras i gymnasieskolan för att ge eleverna möjlighet att klara sina studier.

Gymnasieskolan	Antal elever snittvärde	Personal/100 elever	Lärare/100 elever
2007	8062	11,4	7,6
2008	7843	11,7	7,7

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens kostnader för gymnasieskolan under 2008 uppgick till 911 320 tkr och fördelade sig enligt nedan

Gymnasieskola, egen regi	675 092
Fristående gymnasieskolor	132 434
Ersättning till andra kommuner	21 880
Övriga kostnader	81 914
Summa kostnader	911 320

Arbetet i verksamheten

Skolorna erbjuder varierande pedagogiska lösningar för att kunna ge eleverna goda möjligheter att fullfölja och lyckas med sina studier. Exempel på olika lösningar är kurser i olika studietakt, etappläsning, ämnesövergripande arbete och olika samverkansprojekt under hela eller halva dagar, undervisning i olika gruppstorlekar beroende på kursinnehåll och arbetssätt, koncentrationsläsning, läsning av hela kurser tillsammans med speciallärare mm. Majoriteten av skolorna har två eller flera speciallärare och/eller specialpedagoger för att ge elever och lärare det stöd och den rådgivning som behövs.

Sommargymnasium och lördagsgymnasium har erbjudits elever gymnasieelever som har fått eller riskerar att få IG på en eller flera kurser.

Dessutom erbjuds andra stödinsatser t ex olika typer av individuellt program för grupper av elever, framförallt på Uvengymnasiet, men även på Ekeby verkstad, Jällaskolan, Celsiusskolan och Fyrisskolan. Det erbjuds PRIV på samtliga gymnasieskolor för elever som saknar betyg i ett av de behörighetsgivande ämnena från grundskolan. Individuella program för enskilda elever genomförs också. För elever med Asperger syndrom finns ett specialutformat program. För elever som vill arbeta med större individuellt ansvar finns det specialutformat programmet SPUNK med flexibelt arbetssätt.

Alla elever som inte uppnått grundläggande behörighet efter 3 år erbjuds *förlängd utbildning*. Under läsåret 2007-08 har 173 elever haft förlängd utbildning. Detta är en ökning jämfört med förra läsåret, då 157 elever hade förlängd utbildning.

Kompetensutveckling för lärare, skolledare och andra personalgrupper har genomförts enligt särskild plan för strategisk kompetensutveckling. Där ingår t ex insatser om olika lärtilar, insatser för likvärdig bedömning och mångfaldsfrågor.

Vid utvecklingssamtal mellan elev, vårdnadshavare och lärare används elevens individuella studieplan som utgångspunkt för planering av hur eleven ska nå målen. Skolorna har särskilda rutiner för hur utvecklingssamtalen ska genomföras.

För att underlätta kontinuiteten i varje elevs lärande finns Dockningsgruppen som initierar olika aktiviteter för att stödja elevers övergång mellan skolformerna.

Resultat och måluppfyllelse i relation till nationella mål

Andelen avgångselever som fullföljt sin utbildning med grundläggande behörighet för högskolestudier våren 2008 var **79,7%** jämfört med 79,7% våren 2007 och 78,6% våren 2006. Andelen avgångselever som fick slutbetyg var **87,8** våren 2008 att jämföra med 86,8% våren 2007 och 86,7% våren 2006. Detta innebär att andelen elever med grundläggande behörighet är oförändrat och andelen elever med slutbetyg har ökat jämfört med de två senaste åren. Av de elever som fick slutbetyg 2008 hade **90,7%** av eleverna behörighet för högskolestudier jämfört med 91,8 våren 2007 och 90,6% våren 2006.

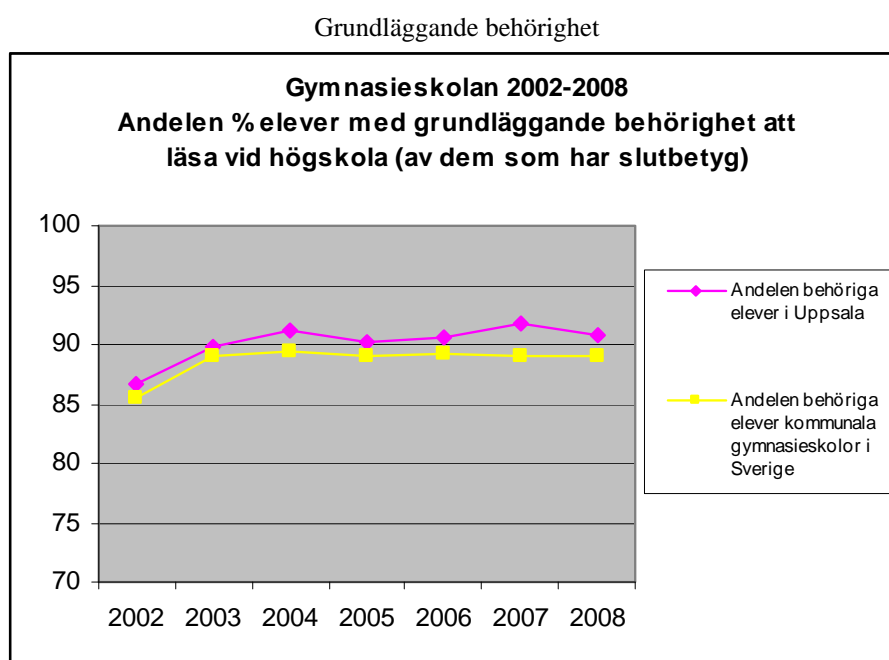
Resultaten sammanfattas i nedanstående tabell

Andel(%) elever med	2006	2007	2008
Grundläggande behörighet ¹	78,6	79,7	79,7
Grundläggande behörighet ²	90,6	91,8	90,7
Slutbetyg	86,7	86,8	87,8
Reducerat program	8,6	5,1	5,4

¹⁾ av *alla* avgångselever

²⁾ av de elever som har slutbetyg.

Nedanstående diagram visar andelen elever med behörighet till högskolestudier i den kommunala gymnasieskolan i Uppsala jämfört med kommunala skolor i riket.

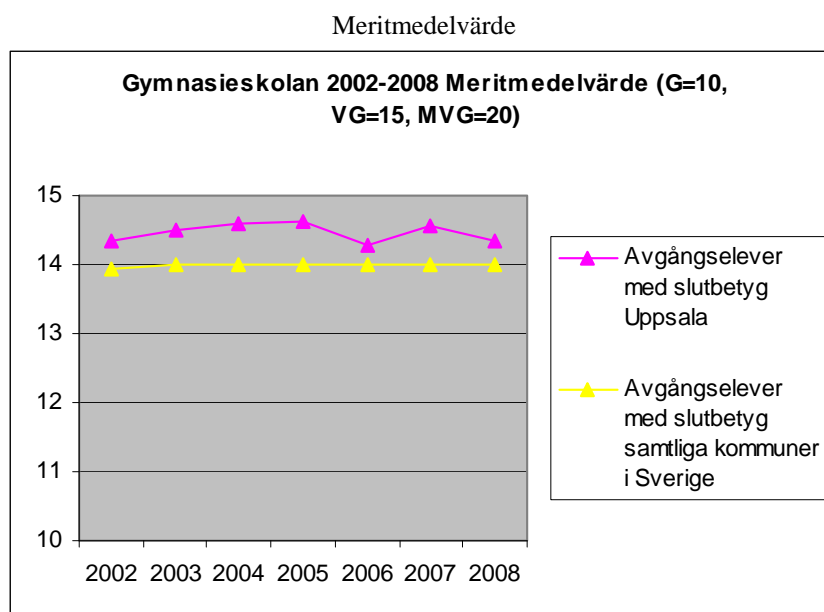
Av diagrammet kan utläsas att i Uppsala kommuns gymnasieskolor har en något större andel av eleverna behörighet till högskolestudier än elever i kommunala gymnasieskolor i riket som helhet (**90,7%** jämfört med 89,1%).

Andelen elever som avslutar sin utbildning med reducerat program har ständigt minskat från 10,7% år 2005 till 8,6 % våren 2006, och till 5,1 % våren 2007. Minskningen tycks ha avstannat och våren 2008 hade **5,4 %** av eleverna slutbetyg från reducerat program.

Andelen elever (av dem som har slutbetyg) som har minst betyget Godkänd i svenska, engelska och matematik ses i nedanstående tabell. För att kunna göra jämförelser med statistik för kommunala gymnasieskolor i hela riket används jämförelsetal för elever med slutbetyg.

Vt år	Svenska A		Engelska A		Matematik A	
	Uppsala	Riket	Uppsala	Riket	Uppsala	Riket
2001	99,4	98,9	98,0	96,9	97,3	95,0
2002	99,3	98,9	98,4	97,3	97,2	95,6
2003	99,6	99,0	98,2	97,5	96,5	96,0
2004	99,4	99,1	98,9	97,3	97,2	96,2
2005	99,2	99,0	97,8	97,0	96,6	95,7
2006	98,7	98,9	98,1	97,3	95,5	96,1
2007	98,4	99,0	97,5	97,4	95,8	96,1
2008	98,6	98,9	96,5	97,4	96,2	96,3

I nedanstående diagram kan ses att *meritmedelvärdet* (betyget G=10 p, betyget VG=15 p och betyget MVG=20 p) för de elever som har slutbetyg det senaste läsåret har sjunkit från 14,6 till **14,4**. Fortfarande är medelvärdet för Uppsala högre än för kommunala gymnasieskolor i riket som helhet, där medelvärdet är 14,0.

Analys och bedömning av målpuffyllelse i verksamheten som helhet

Eleverna inom Uppsala kommuns gymnasieskolor lyckas fortfarande bra i förhållande till elever i riket som helhet. Det genomsnittliga meritvärdet för våra avgångselever med slutbetyg ligger klart högre än snittet för riket och värdet för Uppsalas samtliga avgångselever ligger mycket nära värdet för elever med slutbetyg i riket. Andelen elever som har slutbetyg har ökat med en procentenhet från 86,8% våren 2007 till 87,8 % våren 2008.

Av de 1976 elever som *har slutbetyg* har 1793, d.v.s. **91 %**, behörighet att läsa vidare på högskolan. Värdet för Uppsalas del har minskat med en procentenhet och sjunkit från 92 % 2007. Siffrorna för riket som helhet visar att 89 % av elever med slutbetyg har behörighet för högskolestudier. Detta innebär att Uppsala ändå ligger två procentenheter över riket. Uppsalas minskning kan ev. förklaras med att en större andel elever fick slutbetyg och att en stor andel elever (770 st, d.v.s. 24 %) inte hade godkänt i alla ämnen från grundskolan när de påbörjade sina gymnasiestudier hösten 2005. En jämförelse visar att det var fler elever av avgångseleverna våren 2008 som inte hade godkänt i alla ämnen vid starten av gymnasiestudierna jämfört med avgångseleverna våren 2007. Vid läsårsstarten 2004 saknade 697 elever, d.v.s. 22,4 % godkänt i alla ämnen vid starten av sina gymnasiestudier.

Trots att många elever vid starten av gymnasiestudierna har otillräckliga förkunskaper är andelen elever som fullföljer sina studier med grundläggande behörighet till högskolestudier oförändrat. Det innebär att **80 %** av *samtliga* 2250 avgångselever har högskolebehörighet. Andelen avgångselever som har slutbetyg har emellertid ökat en procentenhet från 86,8% till **87,8 %**.

Åtgärder för förbättring

Uppsala kommun kommer förutom ett fortsatt arbete för att fler elever ska uppnå de nationella målen även att genomföra insatser för att uppnå Kommunfullmäktiges inriktningsmål samt Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens effektmål.

Skolornas kvalitetsredovisningar bör fokuseras mer på resultat av insatta åtgärder och åtgärder för förbättringar. Dessutom finns följande utvecklingsområden:

En kontinuerlig revidering av kvalitetsredovisningen och mallen för kvalitetsredovisning sker i dialog med både de kommunala skolenheterna och de fristående gymnasieskolorna i Uppsala kommun. Detta med syfte att uppnå en stabilare kvalitet på redovisningarna och möjliggöra jämförelser mellan skolorna. De kommunala skolenheternas redovisningar skiftar innehållsmässigt. Framför allt saknas uppföljning av föreslagna åtgärder i tidigare års kvalitetsredovisningar och åtgärder för förbättring i vissa av redovisningarna. Även formerna i övrigt för uppföljning och utvärdering av skolornas kvalitet ses över.

Någon förändring av insatser för särskild stöd, valmöjligheter, inflytande och delaktighet samt trygghet kan inte utläsas i årets kvalitetsredovisningar. Tidigare års tendenser till skillnad mellan betyg och resultat på nationella prov har inte kunnat ses i år.

En nyligen genomförd utvärdering av skolornas arbete med elever med andra modersmål än svenska visar på brister främst beträffande styrning och uppföljning. Inför kommande år måste denna fråga ges hög prioritet. Ett bristområde är att studiehandledning på modersmålet inte ges till elever som har behov av det.

Arbetet med att skolorna ska möta elevernas olika lärstilar behöver utvecklas och får inte begränsas till arbete med studieteknik.

Vissa resultat för elever med förlängd utbildning pekar på att många elever inte når de uppsatta målen.

Arbetet med att följa upp vilket resultat olika insatser för elever i behov av särskilt stöd ger måste fortsätta med syfte att den enskilde eleven i högre grad ska nå de nationella målen och att uppnå kostnadseffektivitet för insatta åtgärder.

Hållbar utveckling är ett prioriterat område där de kommunala gymnasieskolorna har uppdraget att samtliga senast 2012 ska ha fått utmärkelsen "Skola för hållbar utveckling". En skola har redan under 2008 fått utmärkelsen och flera har kommit långt i sitt arbete. Ett par skolor har dock mycket att arbeta med ännu för att nå utmärkelsen.

Elevers delaktighet i skolans arbete inom flera områden bl.a. möjligheten att kontinuerligt utvärdera och påverka kursupplägget behöver öka för att stärka elevernas delaktighet och ansvar. Nya former för att öka elevernas intresse och engagemang för det mer formella demokratiarbetet i elevråd, klasskonferens mm behöver utvecklas, vilket också är en del i elevernas demokratiska fostran.

Kraven på inflytande, kunskap om och användning av skolornas likabehandlingsplaner ökar. Arbetet med detta behöver därför intensifieras.

Gymnasieskolan i siffror - kvalitetsredovisning 2007-08

Skola	Enligt Extens statistikfil 15/9-07	Enligt skolornas kvalitetsredovisningar 2007-08					Enligt Extens statistikfil juli 08				Meritmedelvärde	
		Personal/ Årsarbetare 15/10-07	Varav lärare	Lärartäthet per 100 elever	Personal- täthet per 100 elever	Andel (%) elever med slutbetyg	Andel elever behöriga till högskola (av dem som har slutbetyg)	Andel elever behöriga till högskola (av samtliga avgångselever)	Elever med slut- betyg	Samtliga elever		
Boland	1294	183,25	127,2	9,8	14,2	92,0	85,4%	78,5%	12,2	11,8		
Celsius	891	95,67	59,9	6,7	10,7	77,9	92,4%	71,9%	14,6	13,2		
Ekeby	370	49,02	30,0	8,1	13,2	82,0	75,6%	62,0%	12,4	11,7		
Fyris	1053	101,91	71,5	6,8	9,7	88,8	91,4%	81,2%	14,4	13,6		
GUC¹⁾	614	63,94	54,0	8,8	10,4	89,9	88,0%	79,1%	14,0	13,3		
Jälla	326	68,2	34,3	10,5	20,9	84,0	100,0%	84,0%	14,2	13,5		
Katedral	1028	99,9	71,8	7,0	9,7	90,7	97,3%	88,3%	16,5	16,1		
Linné	628	69,55	48,4	7,7	11,1	86,3	80,0%	69,0%	13,3	12,5		
Lundellska	967	102,75	70,9	7,3	10,6	87,7	97,9%	85,8%	15,4	14,7		
Rosendal	731	66,30	44,0	6,0	9,1	91,1	94,8%	86,3%	16,2	15,6		
Uven	203	35,26	16,5	8,1	17,4							
Totalt	8 105	935,78	628,48	7,8²⁾	11,5	87,8	90,7	79,7	14,4	13,7		
		Värde för kommunala gymnasieskolor i riket										
		enligt Sveriges officiella statistik									14,0	

1) GUC:s totala elever och lärare på Medieprogrammet inräknade

2) reviderad uppgift

KVALITETSREDOVISNING

FRIVILLIG SÄRSKOLA

Organisation

I Uppsala fanns år 2008 fyra kommunala gymnasiesärskolor och tre fristående gymnasiesärskolor. Denna kvalitetsredovisning omfattar de kommunala gymnasieskolorna. De fristående redovisar direkt till Skolverket

Den kommunala gymnasiesärskolan finns lokalintegrerad på fyra gymnasieskolor. Varje gymnasiesärskola har en programrektor som är underställd respektive rektor.

Uppsala kommun har sju nationella program av åtta möjliga, och ett specialutformat Omvårdnads- och omsorgsprogram. Uppsala har även individuella program med inriktning yrkesträning och verksamhetsträning.

På samtliga skolor finns elevvårdsteam som arbetar med gymnasiesärskolans elever.

Drygt 30 % av eleverna kommer från andra kommuner.

Det finns tre fristående gymnasiesärskolor i Uppsala.

Underlag och rutiner för framtagande av kvalitetsredovisning

Kvalitetsredovisningarna genomförs läsårsvis.

Gymnasiesärskolorna har egna kvalitetsredovisningar, men följer där så är lämpligt, mallen för gymnasiet.

Mallarna för kvalitetsredovisningen har tagits fram gemensamt mellan uppdragskontoret och produktionen. Varje gymnasiesärskola har en kvalitetspilot som ingår i ett nätverk med de fyra gymnasiesärskolorna. Gymnasiesärskolans kvalitetspiloter utvecklar kontinuerligt gymnasiesärskolans kvalitetssystem.

Kvalitetspiloterna från de olika enheterna har gemensamt tagit fram kvalitetsenkäter anpassade till gymnasiesärskolans elever och vårdnadshavare. De initierar och genomför kontinuerliga uppföljningar och utvärderingar på sina enheter. Kvalitetspiloterna har en viktig roll i sin förankring i arbetsenheter och arbetslag. All personal ges därigenom möjlighet att medverka till kvalitetsredovisningen. Uppdragskontoret har gjort uppföljningar i form av skolbesök under året, men även besök direkt kopplat till kvalitetsredovisningen.

Vid uppföljningen av kvalitetsredovisningen har programrektor, kvalitetspilot och utbildningsledare närvarit. Vid besöken har analyser och diskussioner förts om skolans verksamhet kopplat till fjolårets kvalitetsredovisning, kontra årets och vilka förbättringar som är aktuella inför nästa års kvalitetsredovisning.

Gymnasiesärskolans föregående kvalitetsredovisning – målområden 2008

Nedan redovisas de åtgärder som genomförts efter uppföljningen av Kommunfullmäktiges inriktningsmål, Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens effektmål samt kvalitetsredovisning för 2007.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

- *Att lärare och elever ska vara trygga i skolmiljön. Detta innebär bl. a. att det ska råda lugn och ro i klassrummen och att mobbning eller annan kränkande behandling inte tolereras.*

Likabehandlingsplaner finns på samtliga gymnasiesärskolor i Uppsala.

Inom gymnasiesärskolorna har de flesta eleverna uppgivit att de känner sig trygga.

Mellan fem och femton procent av eleverna uppger att de inte vet.

- *Elever med annat modersmål än svenska ska få modersmålsundervisning och studiehandledning utifrån individuella behov.*

För att nå hög måluppfyllelse och bättre resultat har utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden tillsammans med Barn- och ungdomsnämnden sedan 2005 lämnat ett övergripande uppdrag med särskilt fokus på hur elever med utländsk bakgrund tas emot och vilka arbetssätt och metoder som används för elevernas kunskapsutveckling.

Fler elever i gymnasiesärskolan har fått modersmålsundervisning det senaste året, jämfört med föregående år.

- *Att samtliga skolor och förskolor ska ha likvärdiga villkor.*

En ny ersättningsmodell infördes inför år 2007 som bygger på elevernas individuella behov. Modellen innebär att större resurser i större tillfaller skolor som har elever med större behov. Nämnden har beslutat att även de fristående gymnasieskolorna ska få ersättning för sina faktiska kostnader.

- *Flera kommunala skolor ska utvecklas till självstyrande skolor med eget avtal och egen ledning.*

Två gymnasiesärskolor startar som självstyrande skolor 1 jan 2009.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens effektmål

- *Samtliga ungdomar ska efter avslutad skolgång ha förutsättningar att studera vidare, få en anställning eller ha en annan sysselsättning.*

Alla elever som går ett nationellt program får godkänt i slutbetyg. Målet blir därför svårt att mäta med godkänt betyg som kriterium.

Genom att erbjuda eleverna ett brett kursutbud och en tydlig individuell planering, kartläggs elevernas möjligheter och intressen för att hitta rätt i sitt yrkesval. Varje elev har en mentor, som har en viktig roll att nå ut till anhöriga inför yrkesvalet.

Uppsala kommun delfinansierar projektet ”Kortare väg till arbetslivet” som är ett samverkansprojekt mellan Uppsala kommun och Arbetsförmedlingen och som syftar till att fler ungdomar med funktionshindrade ska få sysselsättning.

- *Antalet till skolledningen rapporterade incidenter avseende mobbning eller annan kränkande behandling, ska för varje skolenhet minska med målet att vara noll under planperioden.*

För gymnasiesärskolan är antalet rapporterade mobbningsfall få.

Likabehandlingsplaner finns på samtliga kommunala gymnasieskolor i Uppsala och den förväntade effekten är ökad trygghet och större lugn och ro i skolorna.

Utvecklingsområden enligt gymnasiesärskolans kvalitetsredovisning 2008

I gymnasiesärskolans sammanfattande kvalitetsredovisning angavs nedanstående utvecklingsområden. Här redovisas utvecklingsområden och insatta åtgärder.

Ett kontinuerligt utvecklingsarbete pågår om utformning av elev- och föräldraenkäter anpassade till gymnasiesärskolan.

Ett arbete pågår med utformning av kursutvärdering för eleverna.

Ökat elevinflytande och delaktighet

Skolan har utarbetat elevenkäter och föräldraenkäter för att ha en nära samverkan med hemmen. Resultaten analyseras och man tar aktivt upp dem med eleverna. Av enkäten kan man utläsa att delaktigheten är större än föregående år.

Värdegrunds- och trygghetsfrågor behandlas kontinuerligt.

Elevers kompetens när det gäller kommunikation och samspel tränas via värderingsövningar.

Genom studiekontrakt och schemalagda mentorssamtal tränas elevernas ansvarstagande, delaktighet och inflytande över den egna läroprocessen.

Utvecklade rutiner för kvalitetsarbetet så att både elever och personal blir mer delaktiga.

Av skolornas kvalitetsredovisningar framgår att kvalitetsarbetet är under kontinuerlig utveckling med delaktighet av elever och personal. Utarbetande av rutiner och handlingsplaner pågår.

Utbyte av erfarenheter och samarbete, sker med andra gymnasiesärskolor genom regelbundna nätverksträffar, som kvalitetspiloterna är ansvariga för.

Ökad samverkan mellan kärn- och karaktärsämnen

Ett ständigt arbete pågår för att på ett naturligt sett öka samarbetet mellan kärn- och karaktärsämnen.

Betyg och bedömning

Skolorna ska utveckla gemensamma riktlinjer för betyg och bedömning.

Utveckla kontakterna med daglig verksamhet

Skolorna har utarbetat rutiner tillsammans med daglig verksamhet för att få en smidig övergång efter gymnasiesärskolans slut.

Förutsättningar för verksamhetens/verksamheternas måluppfyllelse

Skolorna har påbörjat att skapa fasta rutiner kring kartläggning av elevens behov av framtida sysselsättning. Studie- och yrkesvägledningen har förstärkts genom att även lärare på skolorna arbetat med detta. Möjligheterna till arbetsplats förlagd utbildning, något som är extra viktigt för gymnasiesärskoleeleverna, varierar mellan skolorna. En del elever har möjlighet att få mer än de 22 veckorna och andra har svårt att få ut dem. Ett närmare samarbete med daglig verksamhet har påbörjats.

Inga avgifter tas ut av eleverna. I skolornas undervisning finns naturliga inslag av studier i närområdets natur.

Arbetet i verksamheten

Skolan möter varje elev på ett individuellt plan och anpassar pedagogiken efter var och ens förutsättningar. Gymnasiesärskolan har ett brett utbud från individuella program, specialutformat program och nationella program. Industriprogrammet är det enda nationella program som saknas. Verksamheterna arbetar utvecklingsinriktat och systematiskt. Rutiner och handlingsplaner upprättas och förbättras kontinuerligt efter uppföljning och utvärdering. Dokumentationen av utförda åtgärder är god. Kompetenshöjande insatser för personalen genomförs.

Verksamheten har utvecklats genom nätverksträffar mellan skolorna. Möten mellan utbildningsledare och kvalitetspiloter från olika skolor har förbättrat den systematiska dokumentationen, uppföljningen och utvärderingen. Elevernas möjligheter att välja enstaka

kurser på andra gymnasier/gymnasiesärskolor har ökat genom samarbetet. En strävan finns att ständigt vidareutveckla och förbättra verksamheten.

Resultat och måluppfyllelse i relation till nationella mål

Målet för gymnasiesärskolans elever är att förbereda eleverna för ett liv som självständiga sociala och ansvars-kännande vuxna. Alla elever som avslutar gymnasiesärskolans fyraåriga nationella program får slutbetyg.

Resultaten och måluppfyllelsen vad gäller kunskaper relaterat till kursplanernas mål är goda. Tryggheten är god och man arbetar aktivt med demokratifrågorna. Personalen är kompetent och engagerad och arbetar målmedvetet för att eleverna ska känna helhet och kontinuitet. De försöker ställa individanpassade krav och ger utmaningar efter elevernas förutsättningar. Möjligheterna för eleverna att läsa enstaka kurser på andra program eller skolor är god. Avhoppet är få. De individuella utvecklingsplanerna kopplat till mentorskap hjälper eleverna att nå ett optimalt resultat av sina studier.

När eleverna går ut gymnasiesärskolan är de väl förberedda inför sitt kommande vuxenliv.

Analys och bedömning av måluppfyllelse i verksamheten som helhet

Gymnasiesärskolans verksamhet synliggörs i kvalitetsredovisningen. Sedan gymnasiesärskolan övergick till att ha en egen kvalitetsredovisning har det blivit lättare att se den verksamhetsutveckling som pågår. Måluppfyllelsen är i sin helhet god.

Skolorna arbetar systematiskt med uppföljning, utvärdering och dokumentation.

Verksamheterna har väl utbildad personal.

Åtgärder för förbättring

Uppsala kommun kommer förutom inriktningen att uppnå de nationella målen även att genomföra insatser för att uppnå Kommunfullmäktiges inriktningsmål samt Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens effektmål.

Skolornas kvalitetsredovisningar kan vidareutvecklas så att de olika skolornas redovisningar blir mer jämförbara och likvärdiga.

Elever som behöver studiehandledning på modersmålet ska erhålla det.

Skolorna bör utveckla arbetet med samarbetspartner för att alla elever ska få sin arbetsplatsförlagda utbildning.

Skolan behöver utveckla fasta rutiner kring kartläggning av elevens framtida behov av sysselsättning.

Dataundervisningen bör förbättras.

En vidareutveckling av elevernas möjlighet till delaktighet är önskvärd.

Ett Eu-projekt under Daphne II pågår på en av skolorna. Samarbetspartners är Italien och England. Målgruppen är unga flickor med lätt utvecklingsstörning. Projektet syftar till att bygga upp självkänsla och träning i att stå fast vid beslut, att våga säga både ja och nej.

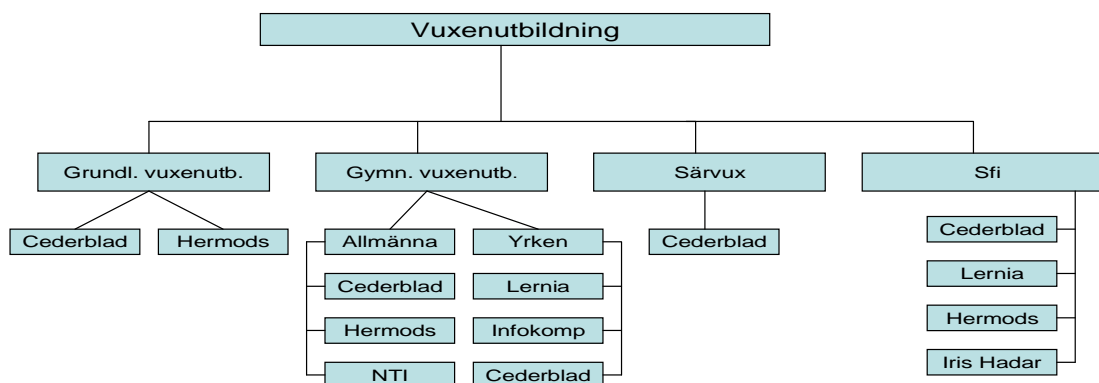
KVALITETSREDOVISNING

KOMMUNAL VUXENUTBILDNING, SFI OCH SÄRVUX

Vuxenutbildningens organisation

Den kommuninterna vuxenutbildningen bestod 2008 av Vuxenutbildningen Cederblad (första halvåret uppdelad i tre enheter: Cederblad, Edda och S:t Per) – grundläggande och gymnasial vuxenutbildning, svenska för invandrare och särvux. Vissa kurser/utbildningar med yrkesinriktning har, genom Cederblad, varit förlagda till gymnasieskolor.

Externa producenter har under året varit Lernia – yrkesinriktade utbildningar och från 1 augusti även arbetslivsinriktade introduktionsinsatser med sfi, för personer med kortare utbildningsbakgrund, Liber/Hermods – distansutbildning och från 1 augusti även arbetslivsinriktade introduktionsinsatser med sfi för studerande med mer än tolv års skolgång och med akademisk yrkesinriktning, NTI – datautbildningar på distans, Iris Hadar – svenska för invandrare för teckenspråkiga, samt Infokomp – datautbildningar.

Underlag och rutiner för framtagande av kvalitetsredovisning

Uppgifterna i denna kvalitetsredovisning har hämtats från respektive utbildningsanordnares kvalitetsredovisning. En fylligare beskrivning av varje anordnares verksamhet återfinns i dessa.

Samtliga utbildningsanordnare redovisar genomförda utvärderingar bland såväl personal som kursdeltagare, vars resultat legat till grund för diskussioner i organisationerna om kvalitetsfrågor. Genomgående har personalen varit delaktig i arbetet med att ta fram en kvalitetsredovisning. När det gäller de studerandes möjlighet att påverka innehållet så varierar detta stort. De utbildningsanordnare som tillhandahåller rena distansutbildningar har en mer komplicerad situation när det gäller att skapa möjligheter för de studerandes medverkan medan de utbildningsanordnare som har närundervisning har bättre möjligheter att erbjuda de studerande delaktighet. Ett exempel på det senare är Hermods elevråd, som har fått möjlighet att ta del av kvalitetsredovisningen.

Vuxenutbildningens föregående kvalitetsredovisning – mål 2008

Kommunfullmäktiges inriktningsmål: ”Deltagare i vuxenutbildningen ska efter genomförd utbildning ha förutsättningar att studera vidare eller stärka sin roll på arbetsmarknaden.”

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens effektmål: ”Andelen deltagare inom sammanhållen yrkesinriktad utbildning som senast sex månader efter slutförd utbildning har ett arbete eller är i vidare studier ska vara 75 %.”

Mätning sker under 2009.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens effektmål: ”Andelen deltagare i grundläggande och teoretisk gymnasial vuxenutbildning som slutför kurs med lägst betyget Godkänt ska vara minst 80 %.”

Målet är delvis uppnått. För grundläggande och teoretisk inriktning är andelarna 74 respektive 89 procent.

Mål: ”Andelen deltagare inom särvox som slutför kurs enligt individuell studieplan med minst betyget Godkänt ska vara minst 80 %.”

Målet är uppnått. Andelen deltagare med betyget godkänt är 87 procent.

Mål: ”Andelen deltagare i sfi-studier som slutför sin utbildning enligt individuell studieplan med minst betyget Godkänd ska vara 90 %.”

Mätning sker 2009.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens beslut:

”Kommunens resurser för gymnasial vuxenutbildning ska främst användas till dem som inte haft möjlighet att skaffa sig grundläggande eller särskild behörighet till högskolan eller som behöver utbildning för att stärka sin ställning på arbetsmarknaden.”

Resultat: Beslutet är genomfört. Konkurrenskomplettering är inte tillåten. De som önskar läsa upp sina betyg hänvisas till prövning.

”Omfördelning av platser från teoretisk utbildning till yrkesutbildning inom vuxenutbildningen är nödvändig. Ökad upphandlingsvolym krävs på nätbaserad utbildning på både gymnasial och grundläggande nivå för att möta ett kraftigt ökat söktryck och krav på flexibilitet.”

Resultat: Omfördelning av platser från teoretisk utbildning till yrkesutbildning inom vuxenutbildningen har genomförts.

Nätbaserad utbildning på såväl gymnasial som grundläggande nivå har upphandlats för att möta det ökade söktrycket och kraven på flexibilitet.

”Sfi/introduktion ska vara sammanhållen och arbetsinriktad. Utbildning i svenska, yrkesbedömning/validering, praktik och/eller andra arbetsförberedande inslag eller arbete måste kunna kombineras. Arbetsplatsförlagt lärande och företagande ska finnas som alternativ. Möjlighet ska finnas att i högre utsträckning studera grundläggande och gymnasial utbildning parallellt med sfi. Akademiker bör tydligare och tidigare kopplas till universitet och högskola.”

Resultat: Den av nämnden upphandlade arbetsmarknadsinriktade introduktionen är en flexibel, praktisk och teoretisk utbildning med möjlighet att i högre utsträckning studera grundläggande och gymnasial utbildning parallellt med sfi.

”Alla som antas till av nämnden finansierad vuxenutbildning ska ha en individuell studieplan inför studierna, där studietakt, studieomfång och slutmål för studierna skall framgå.”

Resultat: Uppdrag finns till samtliga anordnare och CVL att deltagare som studerar mer än 50 procent ska ha en individuell studieplan.

”Kvalitetssäkrade utvecklingssystem ska finnas på alla nivåer och kvalitetsredovisningarna ska vara grund för skolornas egen kvalitetssäkring och utveckling.”

Resultat: Samtliga anordnare har redovisat kvalitetssäkrade utvecklingssystem och lämnar årliga kvalitetsredovisningar.

”Värdegrundsarbete ska främjas och följas upp enligt de nationella styrdokumenterna.”

Resultat: Utbildningsanordnarnas arbete med värdegrundsfrågor följs upp vid besöken i verksamheterna samt genom kvalitetsredovisningarna.

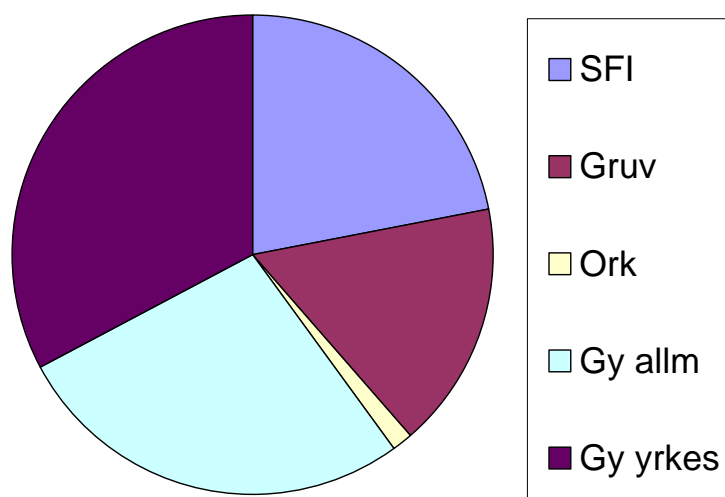
Åtgärder för utveckling 2007–2008

I kvalitetsredovisningen för 2007 redovisades ett antal åtgärder för utveckling som lyfts fram i utbildningsanordnarnas kvalitetsredovisningar för 2006. I allt för många fall fanns det ingen koppling mellan åren. Det som togs upp som ett utvecklingsområde för 2007 kommenterades inte i redovisningen för detta år. När det gäller utbildningsanordnarnas kvalitetsredovisningar för 2008 så finns det klarare kopplingar mellan åren. Ett fåtal undantag finns, men dessa är av den arten att de kan hanteras vid tillfälle för återkoppling gällande föreliggande kvalitetsredovisning. Ett sätt att underlätta kontinuiteten är att införa en rubrik i mallen för kvalitetsredovisning som explicit kräver en genomgång av vad som togs upp som åtgärder i föregående års redovisning.

Förutsättningar för verksamheternas måluppfyllelse

Viktiga förutsättningar för verksamheternas måluppfyllelse är bland andra tillgången till behöriga lärare, möjligheterna till studiefinansiering, kvalitetsarbete och ekonomiska förutsättningar.

Vuxenutbildning 2008 Inriktning

Arbetet i verksamheten

Grundläggande vuxenutbildning

Resultat

Grundläggande vuxenutbildning har under 2008 bedrivits på Cederbladsskolan och Hermods. Cederblad har genomfört reguljär och flexibel undervisning och Hermods har haft distanskurser.

Utbildningen har följt föreskrivna mål i gällande styrdokument. Rekrytering har gjorts genom Centrum för Vuxnas Lärande (CVL), men också genom de utbildningsanordnare som bedriver Svenska för invandrare. En stor grupp av dem som går på grundläggande undervisning är de som kommit till Sverige som vuxna.

Resultat som lyfts fram av anordnarna är:

- Ett tydligare arbete med nivåplacering utifrån de studerandes tidigare kunskaper har gett resultatet att fler studerande startar sina studier på rätt nivå. Det har lett till en förbättring jämfört med 2007 mot målet att minst 80 % av de studerande ska nå lägst betyget G. För 2008 var det 74 % som nådde målet.
- Baskurser ges i svenska och matematik för att de studerande som har svaga kunskaper ska få en möjlighet att uppnå den nivå de behöver för att gå vidare med studier inom vuxenutbildningen.
- Grundläggande vuxenutbildning på distans har mycket god måluppfyllelse i samtliga ämnen förutom matematik. I engelska, samhällskunskap, svenska som andraspråk når 100 % minst betyget G och i matematik når 71 % minst betyget G.

Åtgärder för utveckling

- I de kurser där åttioprocentmålet inte nåddes fullt ut kommer åtgärder att vidtas i form av extra stöd på olika sätt till de studerande.

Gymnasial vuxenutbildning

Resultat

Gymnasial vuxenutbildning har under 2008 för allmänna ämnen bedrivits på Cederbladsskolan, Hermods och NTI. Gymnasial vuxenutbildning med yrkesinriktning har bedrivits på Cederbladsskolan, Lernia och InfoKomp. Utbildningen har följt föreskrivna mål i gällande styrdokument. Rekrytering har gjorts genom CVL och i samverkan med Arbetsförmedlingen.

Resultat som lyfts fram av anordnarna gällande utbildning i allmänna ämnen:

- För att minst 80 % av de studerande ska nå lägst betyget G har anordnaren förstärkt med fler lektioner och satsat på mer individanpassat stöd.
- Alla studerande med dyslexi har fått ett individanpassat stöd i bl.a. ”skriv och läs”-timmar.
- Studerande inom omvårdnadsämnena med annat modersmål än svenska har haft möjlighet att läsa svenska som andraspråk parallellt med yrkesstudierna. Kurslitteratur har anpassats efter deras behov och extra stöd har getts.
- För distanskurserna har det varit obligatoriskt att delta fysiskt på upprop vid starten av utbildningen. Det har lett till att alla har deltagit i orienteringskursen som introducerar distansstudierna. Resultatet har blivit att fler har fullföljt studierna.
- Av deltagarna som fullföljde distanskurserna var det 97,7 % som nådde minst betyget G.

- Avbrottsfrekvensen för reguljär- och flexibel undervisning var 16 % och för distanskurserna 26 %.

Resultat som lyfts fram av anordnarna gällande utbildning i yrkesinriktade ämnen:

- Samtliga kurser inom yrkesprogrammen uppnådde målet att minst 80 % av de studerande ska nå lägst betyget G
- Avbrott för studerande som läst yrkeskurser inom dataämnen är 18 % och för dem som läst Lernia 22 %.
- Flera kursdeltagare med låga kunskaper i matematik på VVS-, El/Larm/Automationsteknik- och Kylutbildningarna har lett till att anordnaren infört en veckas grundläggande matematik i början av utbildningen.
- Placeringsgrad för VVS: 81 % är i arbete eller högre studier efter fullföljda studier, El/Larm/Automationsteknik: 92 % i arbete eller högre studier efter fullföljda studier och Kyl: 60 % i arbete eller högre studier efter fullföljda studier
- Studerande som söker VVS-, El/Larm/Automationsteknik- och Kylutbildningarna har mycket varierande bakgrundskunskaper och studievana. Det har lett till att avbrott och förlängning av studietiden har ökat.

Åtgärder för utveckling

Allmänna ämnen

- En avbrottsundersökning gjordes 2008 och den ligger som grund för det fortsatta arbetet med att minska avbrotten i reguljär- och flexibel undervisning.
- Minska och förhindra avbrott på distanskurserna genom att den studerande ska ha möjlighet att få hjälp med studierna av personal i Uppsala och att det blir en tätare kontakt mellan den studerande och anordnaren.

Yrkesinriktade ämnen

- Inom omvårdnadsprogrammet finns behov av stöd i svenska för de studerande som har annat modersmål än svenska. Skriftlig och muntlig kompetens ska stärkas för att de studerande ska klara sina studier och bli anställningsbara inom sitt yrke.
- En ny antagningsprocess har tagits fram för studerande till VVS-, El/Larm-, Automationsteknik- och Kylutbildningarna för att minska felval och avbrott. Den syftar till att klargöra vilka krav som kommer att ställas under utbildningen och förklara vilken nivå utbildningen ligger på. Studiebesök och intervju kommer att vara obligatoriska innan antagningsbesked kan lämnas.
- För att nå en måluppfyllelse där 80 % av de studerande når minst G i betyg inom dataämnen på distans kommer anordnaren att satsa på uppföljning av studieresultat och regelbunden kontakt med de studerande.

Särvux

Resultat

Särvux har under 2008 bedrivits på Cederbladsskolan. Utbildningen har följt föreskrivna mål i gällande styrdokument. Rekrytering till särvux har gjorts genom CVL men också av arbetshandledare inom daglig verksamhet. Resultat som lyfts fram av anordnaren är

- Önskemål från studerande om kurs i Trafikkunskap har tillgodosetts och genomförts.
- Studerande som har en förvärvad hjärnskada har fått undervisning inom sin dagliga verksamhet, vilket har underlättat möjligheterna för studier.
- Studerande med annat modersmål än svenska har genom bildämnet fått ökade möjligheter att utveckla sina kunskaper i svenska. De har också fått studiehandledning på sitt hemspråk.

- Lärarna till studerande på tidig utvecklingsnivå har arbetat aktivt för en god kontakt med boendepersonalen för att den studerande på bästa sätt ska få möjlighet till delaktighet och inflytande över sina studier.

Åtgärder för utveckling

- Samarbetet mellan lärarna i svenska och bild fortsätter för studerande med annat modersmål än svenska. De kommer också att erbjudas studiehandledning på sitt hemspråk.
- Uppföljning av arbetet med individuell studieplan för varje studerande.
- Samverkan mellan särvox och arbetshandledare inom daglig verksamhet kring personer med förvärvad hjärnskada.

Svenska för invandrare (SFI)

Resultat

Inför 2008 beslutade Utbildnings och arbetsmarknadsnämnden om följande inriktning för Svenska för invandrare: ”Sfi/introduktion ska vara sammanhållen och arbetsinriktad. Utbildning i svenska, yrkesbedömning/validering, praktik och/eller andra arbetsförberedande inslag eller arbete måste kunna kombineras. Arbetsplatsförlagt lärande och företagande ska finnas som alternativ. Möjlighet ska finnas att i högre utsträckning studera grundläggande och gymnasial utbildning parallellt med sfi. Akademiker bör tydligare och tidigare kopplas till universitet och högskola.”

Under våren 2008 genomfördes all sfi på Cederbladsskolan och för hösten 2008 fanns också sfi i Lernias och Hermods regi. Utbildningen har följt föreskrivna mål i gällande styrdokument. Rekrytering till sfi har gjorts genom CVL men också av introduktionsenheten och flyktingmottagningen.

Resultat som lyfts fram av anordnaren är:

- Betyg Sfi Lernia: 70 % av de studerande har fått betyg i någon av de kurser de deltagit i.
Betyg Sfi Cederblad: 100 % av de studerande har fått betyg i någon av de kurser de deltagit i.
Betyg Sfi Hermods: 100 % av de studerande har fått betyg i någon av de kurser de deltagit i.
- Praktik Lernia: 88 praktikplaceringar gjordes under ht –08
Praktik Cederblad: 130 praktikplaceringar gjordes vt –08 och 16 praktikplaceringar ht –08
Praktik Hermods: 30 praktikplaceringar gjordes ht –08. Ett tiotal av dessa fick instegsjobb och två fick fast anställning på sina praktikplatser.
För att klara av en praktikplacering måste den studerande ha tillräckliga kunskaper i svenska.

Åtgärder för utveckling

- Genomföra regelbunden uppföljning av varje deltagares studieresultat genom uppföljningsprov och individuella samtal.
- Samverka med introduktionsenheten kring praktik och praktikplacering.
- SFI-studerande med flexibel undervisning ska i en högre grad få tillgång till stöd av en lärare även på de flexibla delarna av undervisningen då det visat sig att en personlig kontakt är viktig för goda studieresultat.

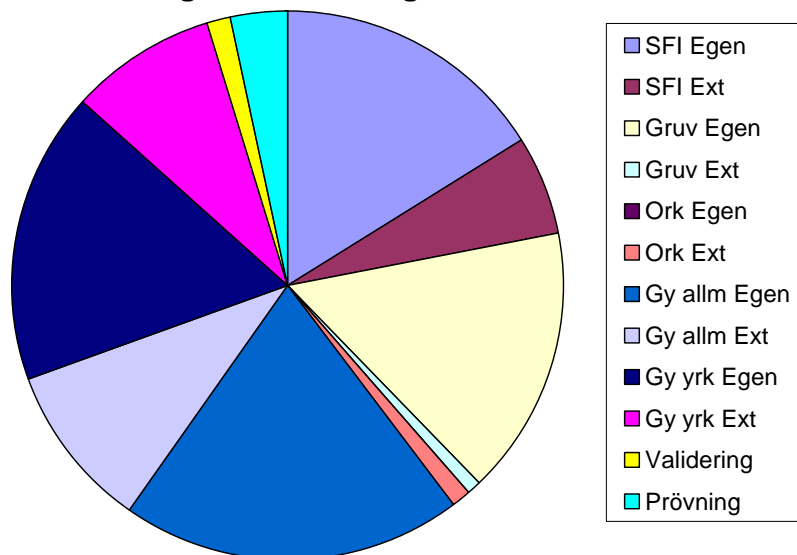
Deltagare

Antal studerande per skolform/typ/inriktning 2008

Utbildning	År	Verksamhets- poäng	Antal årsstudie- platser	Antal personer *
Grundläggande vux	2008	278 218	348	805
	2007	322 968	404	1 053
Gymnasial vux, <i>Allmänna ämnen</i> <i>Yrkesämnen</i>	2008	454 803	565	2 601
	2007	536 508	671	2 986
	2008	529 244	662	1 268
	2007	656 135	820	1 717
Introduktion med Sfi	2008	371 875	875	2 363
	2007	299 564	705	1 895
Särvux	2008	10 818	30	100
	2007	10 729	30	103
Prövningar	2008	56 500	90	279
	2007	57 000	71	338
Validering	2008	26 200	33	67
	2007	10 650	13	29

*) dvs antalet fysiska individer

Vuxenutbildning 2008 Inriktning och anordnare

Analys och bedömning av arbetet i verksamheten

Vuxenutbildningen i Uppsala kommun uppvisar en stor bredd. Den studerande har möjlighet att kombinera arbete med studier, genom att delta i distansstudier, eller delta på heltid i mer traditionell klassrumsundervisning. Flyktingar/invandrare kan, om de har mer än 12 års utbildning från hemlandet och är inriktade mot akademiska yrken, delta i klassrumsundervisning men hela tiden ha tillgång till ett webbaserat material. Genom de upphandlingar

som genomförts inom området gymnasial vuxenutbildning finns goda möjligheter till yrkesutbildningar som förhoppningsvis leder till jobb. När det gäller en del av dessa utbildningar finns det möjlighet att relativt snabbt ställa om dessa mot andra yrken som efterfrågas av branschen. Den koppling som gjorts till yrkesinriktningar när det gäller introduktionsinsatser med sfi börjar redan ge resultat genom att studerande fått såväl instegsjobb som fast anställning i yrken de vill arbeta inom.

I uppdrag till den internkommunala producenten och i förfrågningsunderlag vid upphandling finns följande krav med: ”Processen mot ökad flexibilitet i all vuxenutbildning inom nämndens ansvarsområde ska fortskrida. Uppdragstagaren ska redovisa hur verksamheten ska utvecklas mot en allt högre flexibilitet, utifrån den studerandes perspektiv. Uppdragstagaren ska utveckla organisation, pedagogik och lärmiljöer, så att studierna ges en individuell utformning, utifrån den studerandes behov och förutsättningar.” Det innebär att de studerande ska, utifrån behov och förutsättningar, kunna fritt välja den studieform som passar – hela spektrat från traditionell klassrumsundervisning till studier på distans. ’Flexibilitet’ och ’individualisering’ är ledorden. Utbudet för 2008 uppfyller väl denna målsättning.

”Ett aktivt rekryteringsarbete ska riktas till personer som ej har en treårig gymnasieutbildning eller har funktionshinder, i samverkan med arbetsförmedling, fackliga organisationer, arbetslivet och försäkringskassan med flera.” Detta rekryteringsarbete hanteras främst av Centrum för vuxnas lärande (CVL). Genom sin, gentemot utbildningsanordnarna, neutrala position garanteras de blivande studerande att de får vägledning till den för dem bäst passande utbildningen. CVL arbetar också aktivt, inte minst genom sin lärcentraverksamhet, för att nå ut till de prioriterade grupperna. Så kallade ”minilärcentra” etableras i stadsdelar där utbildningsnivån är låg. Studie- och yrkesvägledare finns på plats vid vissa tidpunkter. CVL hanterar också, sedan 1 augusti 2008, kartläggningen av de flyktingar/invandrare som ska få sin introduktion och sfi från de tre anordnarna – Cederblad, Lernia och Hermods.

Resultat och måluppfyllelse i relation till nationella mål

I enlighet med vad som anförts ovan anser Uppsala kommun att kommunens samlade vuxenutbildning, tillsammans med CVL som serviceinstans för de studerande, håller god kvalitet. Samtliga verksamheter arbetar i linje med de nationella målen. Som redovisats ovan arbetar verksamheterna även i linje med de kommunala målsättningarna. Betygsmässigt, när det gäller allmänna ämnen på gymnasial nivå, ligger Uppsala kommun på samma nivå som jämförbara städer.

Analys och bedömning av måluppfyllelse i verksamheten som helhet

I den kommunala kvalitetsredovisningen för 2007 lyfte Uppsala kommun fram ett antal kritiska punkter. Dessa handlade bland annat om den bristande kopplingen mellan måluppfyllelse och åtgärder för förbättring. Det finns fortfarande brister på detta område, vilket framgår av redovisningen ovan. Allmänt sett är dock kvaliteten på kvalitetsredovisningarna godtagbar. Utbildningsanordnarna analyserar sina uppgifter på ett bättre sätt även om förmågan att göra fullödiga analyser varierar starkt. Det står dock klart att det hos de utbildningsanordnare som bedriver ett konstruktivt kvalitetsarbete återspeglas detta i arbetet med kvalitetsredovisningar. Den i vissa fall bristfälliga kopplingen mellan åren – sättet att hantera åtgärder för förbättring – tyder på att vissa utbildningsanordnare inte ser möjligheten att använda kvalitetsredovisningen som ett medel för att utveckla sin organisation.

När det gäller stöd till studerande i behov av särskilt stöd återkommer anordnare till en lösning som innebär fler lektioner och mer lärartid. Detta område behöver analyseras djupare och fler lösningar på problematiken presenteras. Det är också knapphändigt med uppgifter om vilka faktiska effekter det stöd som idag ges verkligen får. Först när det kan beläggas med faktiska resultat är det möjligt att ta ställning till vilka insatser som behövs.

Uppsala kommun gör den bedömningen att måluppfyllelsen i verksamheten som helhet håller god kvalitet. Det finns dock stora behov av att utveckla kvalitetsarbetet, särskilt inom vissa delar av verksamheten. Bristområdena påpekades i kvalitetsredovisning för 2007 och har varit föremål för diskussion med utbildningsanordnarna. Det finns dock goda skäl att fortsätta dessa diskussioner och att genomföra nödvändiga revisioner av mall för kvalitetsredovisning och att förbättra uppföljningsarbetet.

Åtgärder för förbättring

Uppsala kommun har fattat beslut om att stor vikt ska läggas vid uppföljningsarbete. Vuxenutbildningens uppföljningsarbete ska koncentreras till kommunens inriktningsmål och Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens effektmål och uppdrag.

En fortlöpande dialog ska föras med utbildningsanordnarna kring innehållet i och utformandet av kvalitetsredovisningarna. Den skrivmall som finns måste revideras så att uppdragsgivarens krav på måluppfyllelse tydligt redovisas. Ett fortlöpande uppföljningsarbete är nödvändigt för att innehållet i kvalitetsredovisningarna speglar den verksamhet som pågår och kvaliteten hos denna.

Mallen för kvalitetsredovisning ska omarbetas så att ett avsnitt avhandlar kopplingen mellan det som angetts som utvecklingsområden behandlas i nästkommande redovisning.

Arbetet med att ta fram lämpliga indikatorer och nyckeltal för uppföljningen ska fortsätta.

Utbildningsanordnarnas stödverksamhet ska belysas, med fokus på resultat av insatta åtgärder. Med utgångspunkt i resultaten ska lämpliga stödinsatser fastställas.

För att underlätta för utbildningsanordnarna att använda kvalitetsredovisningen som ett medel för utveckling har formuleringarna av uppdragen till gjorts förfrågningsunderlagsliknande. Funktionella former för att garantera neutralitet gentemot samtliga av kommunen engagerade utbildningsanordnare måste eftersträvas.